

Επανάχρηση πρώην προβιομηχανικών εγκαταστάσεων και τοπικές επεμβάσεις στη λίμνη της Αγιάς Χανίων

Μ. Παγωμενάκη
Β. Χαραλαμπίδη

Επίβλεψη | Ν. Σκουτέλης

Μάρτιος 2025

Πολυτεχνείο Κρήτης
Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών

_Λίμνη Αγιάς

_Ανάλυση

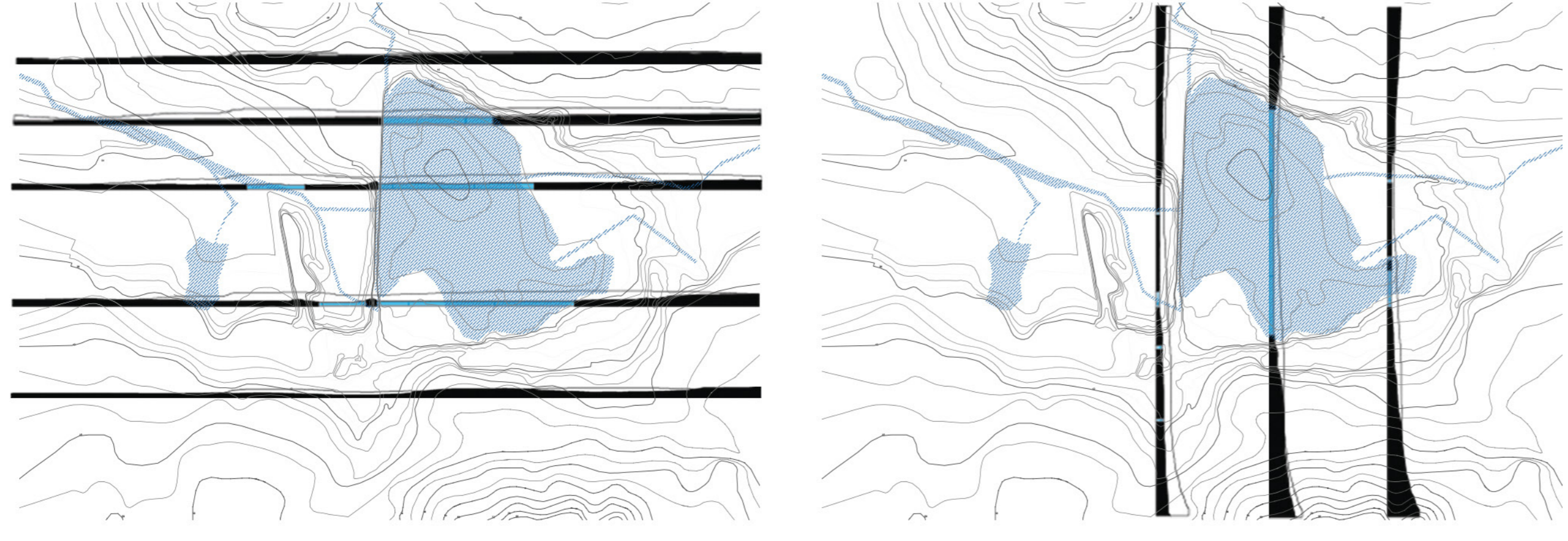
_Αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους υγροτόπους της Κρήτης, καθώς φιλοξενεί πλούσια χλωρίδα και πανίδα και λειτουργεί ως σταθμός για αποδημητικά πουλιά.

_Η Λίμνη της Αγιάς είναι μια τεχνητή λίμνη 9 χλμ από την πόλη των Χανίων. Βρίσκεται δίπλα από τον οικισμό της Αγιάς, ο οποίος ανήκει στη δημοτική ενότητα Θερύσου.

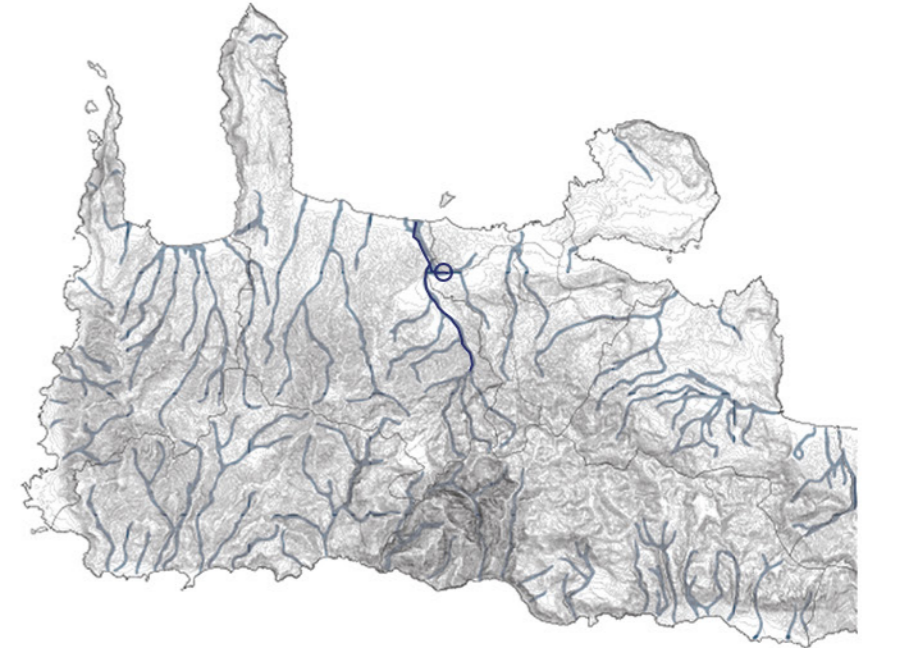

Δημοτική ενότητα Θερύσου

_Ανάγλυφο

_Πριν από την κατασκευή του Μικρού Υδροηλεκτρικού Σταθμού (Μ.Υ.Η.Σ.), η λίμνη ήταν μια βαλτώδης περιοχή που σχηματιζόταν από τη φυσική ροή του ποταμού Κερίτη μέσω του παραπόταμού του, του Ξεκολωμένου.

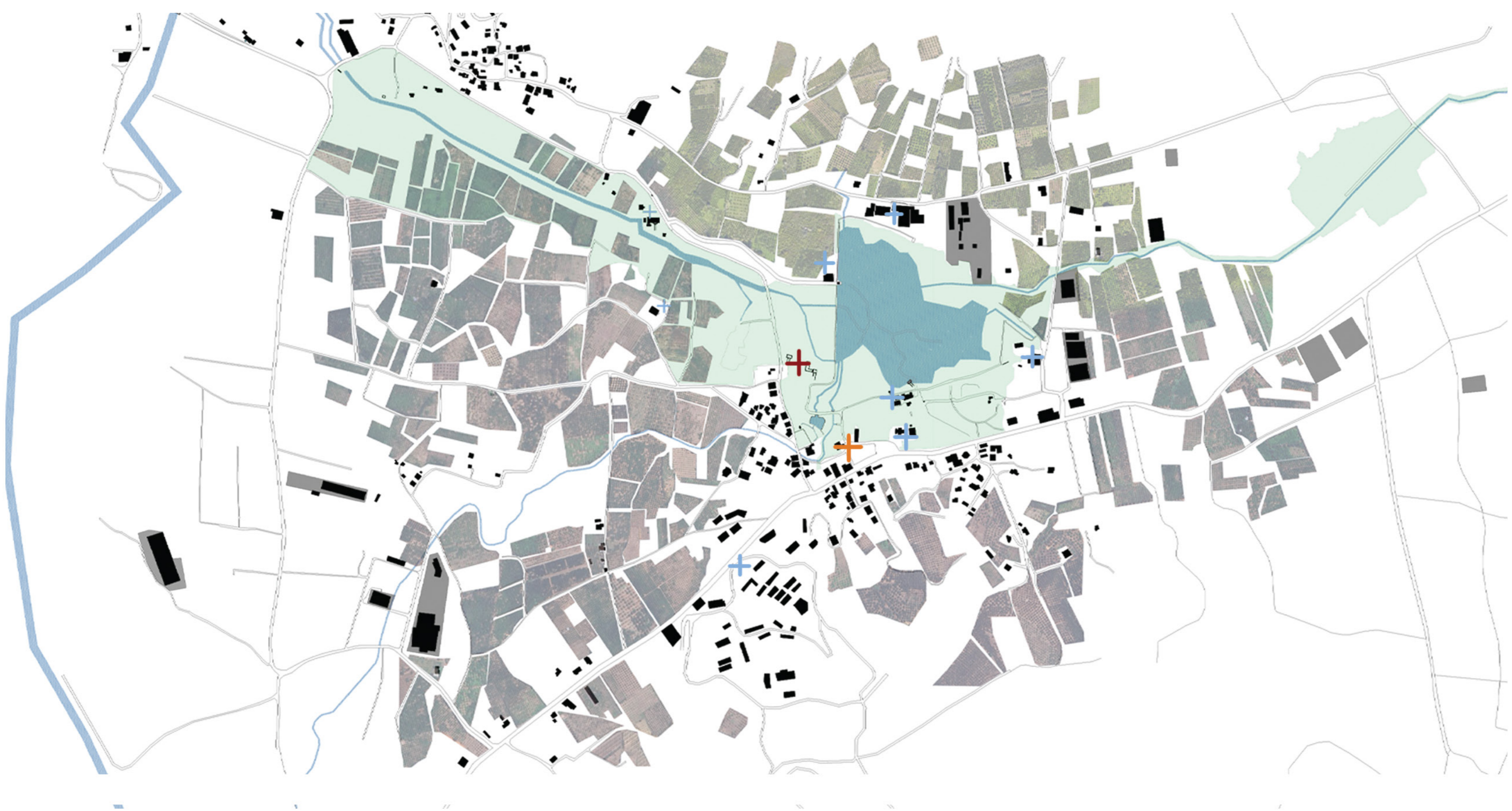
Υδρογραφικό Δίκτυο

_Η περιοχή έχει χαρακτηριστεί ως πεδινός οικισμός με μέσο σταθμικό υψόμετρο 50.

Οδικό Δίκτυο

_Ανάγνωση ευρύτερης περιοχής

_1927-28 Μετατροπή της λίμνης σε τεχνητή με κατασκευή φράγματος στη νότια πλευρά της

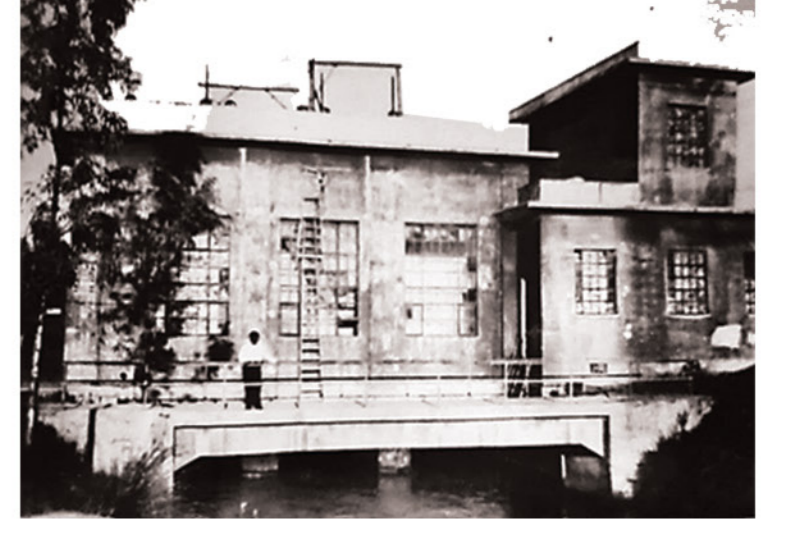
_22/7/1929 Εγκαινία Μ.Υ.Η.Σ

_1929 Ηλεκτροδότηση Χανίων

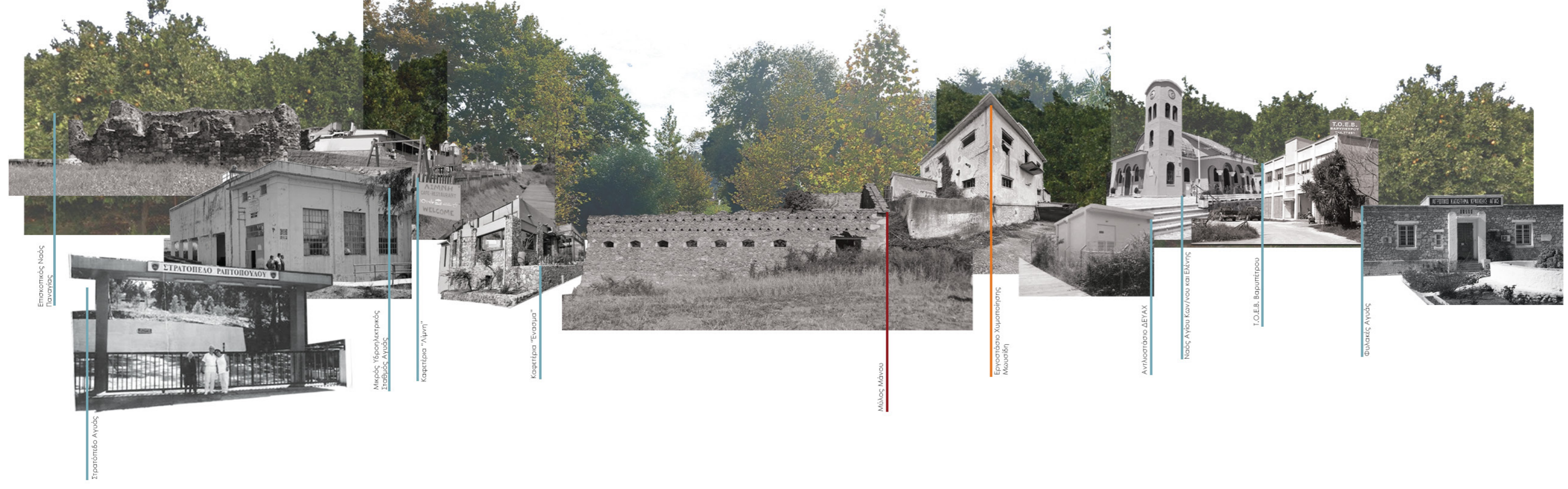
_1950 Εξαγορά Μ.Υ.Η.Σ. από την ΔΕΗ

_2001 Ένταξη της λίμνης στο δίκτυο Natura 2000 (GR4340020)

_Τοπόσημα

_Ιστορικές φάσεις της λίμνης

1928

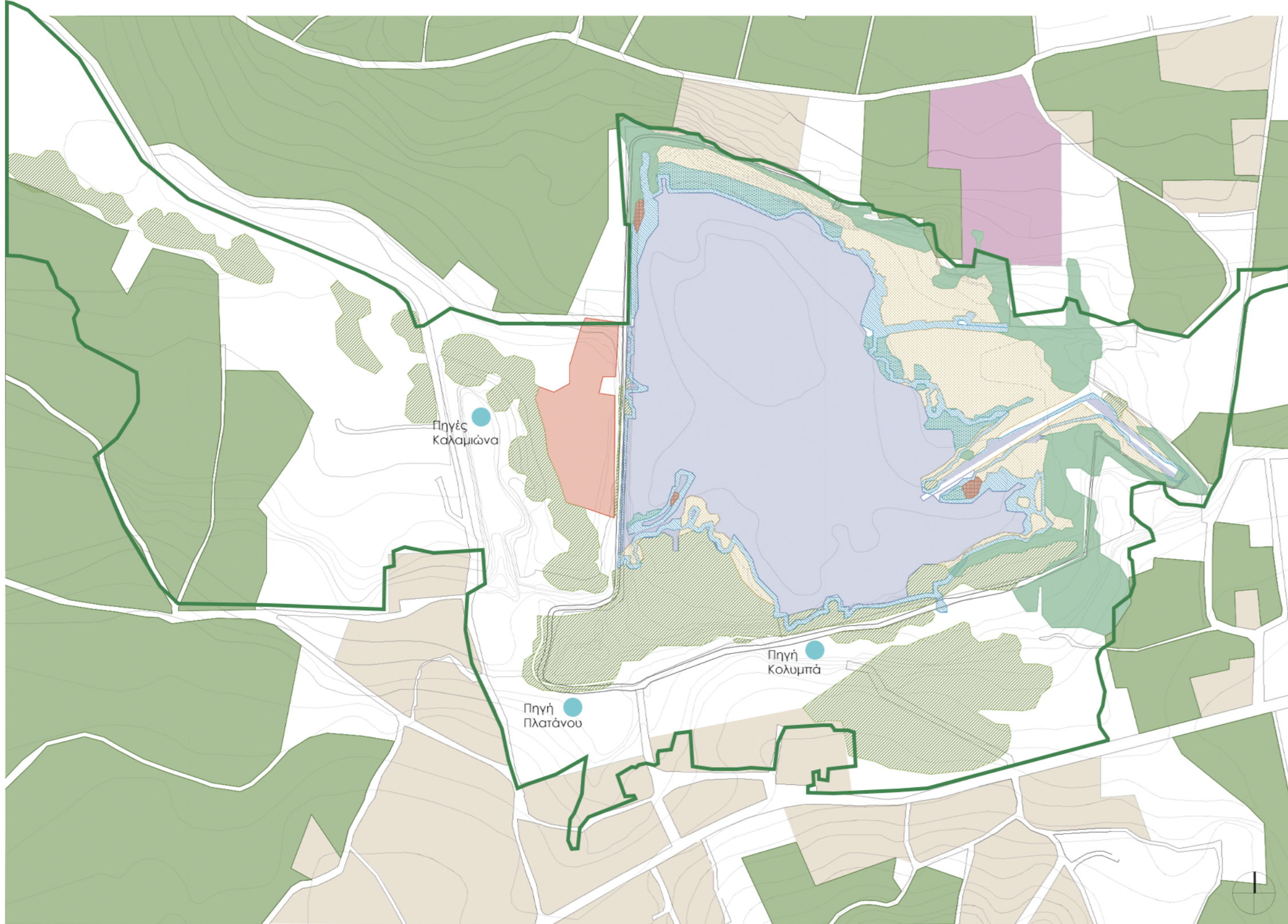
1984

1997

2015

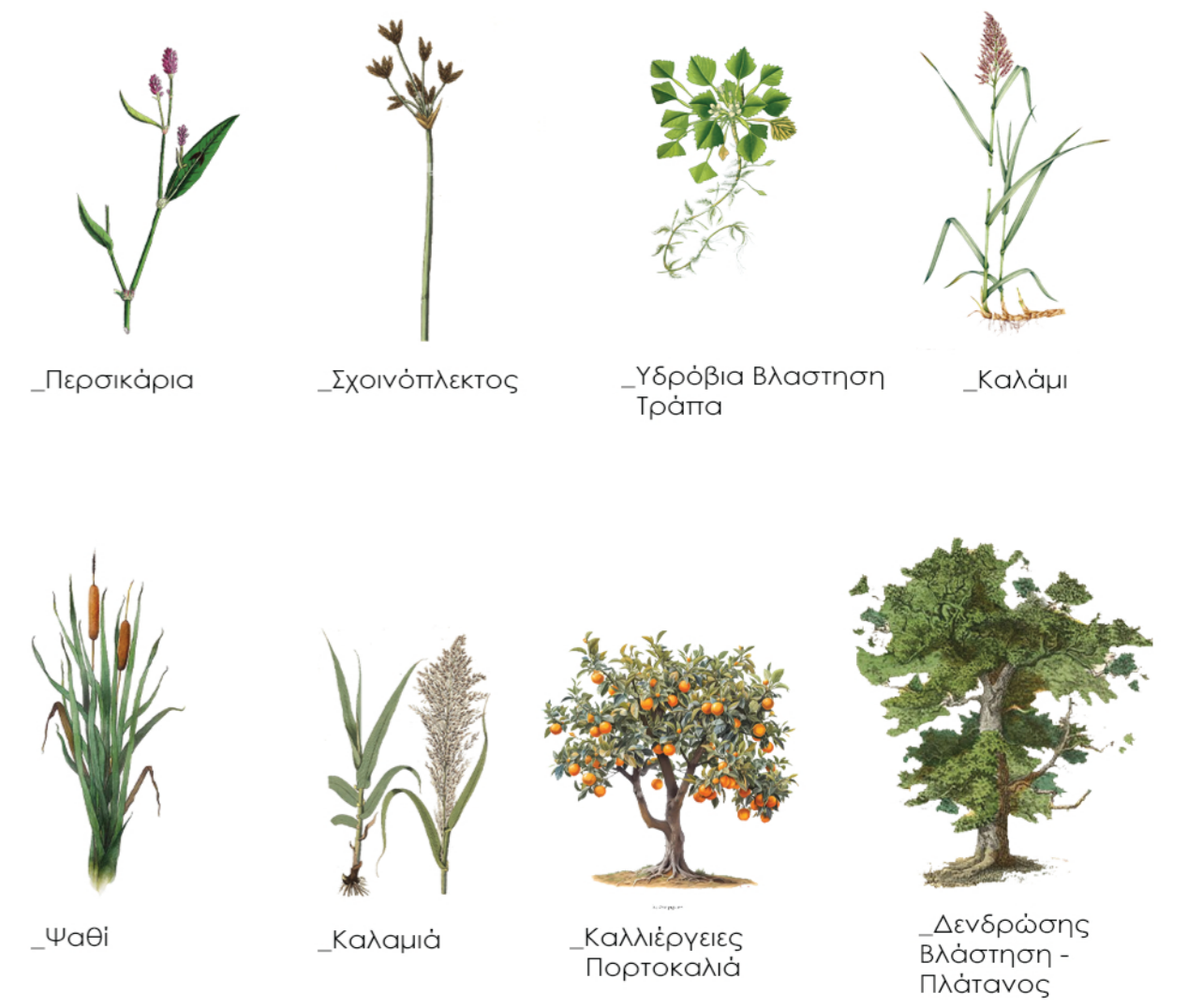
2025

Είδη βλάστησης της λίμνης

- Υδρόβια βλάστηση
- Ψαθί (TYPHA DOMIGENSIS)
- Καλάμι (PHRAGMITES AUSTRALIS)
- Περσικάρια (PERSICARIA RECIPIENS)
- Σχοινόπλεκτος (SCHOENOPLECTUS)
- Καλαμιά (ARUNDO DONAX)
- Δενδρώδης βλάστηση
- Χορτολιβαδικά
- Καλλιέργειες
- Κατοικημένη περιοχή
- Βιομηχανική περιοχή
- Περιοχή Natura

Στον υδροβιότοπο της Αγιάς εντοπίζονται είδη χλωρίδας, τα οποία δημιουργούν τις κατάλληλες συνθήκες για τη διαβίωση και τη διαχείμηση σημαντικών πληθυσμών, κυρίως ορνιθοπανίδας. Συνολικά, έχουν καταγραφεί πάνω από 130 είδη φυτών, κυρίως υδρόβιων και παρόχθιων φυτοκοινωνιών, που αναπτύσσονται στη λίμνη, παρέχοντας πολύτιμα ενδιαίτημα για την πανίδα. Οι σημαντικότεροι από αυτούς είναι οι προστατευόμενοι οικοτόποι 'Μεσογειακό εποχικό τέλμα' και οι καλαμιώνες.

Πανίδα

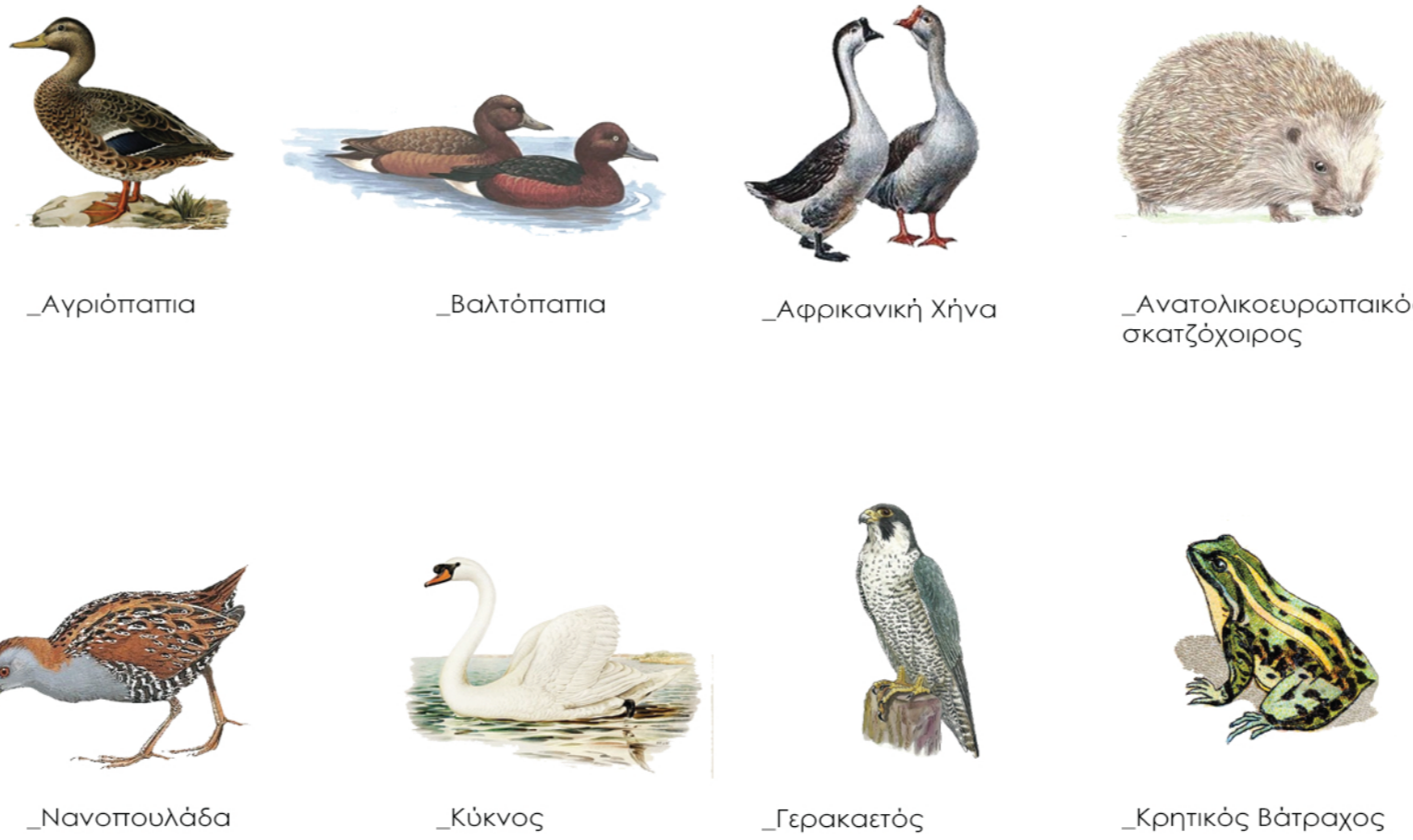
Στην περιοχή της λίμνης υπάρχει μεγάλη ποικιλία ασπόνδυλων και κυρίως εντόμων. Από τη συνομοταξία των σπονδυλωτών συναντάμε

Αμφίβια_ Και τα τέσσερα είδη βατράχων που υπάρχουν στην Κρήτη Ερπετά_ Η ποταμοχελώνα (Mauremys rivulata), που αποτελεί προστατευόμενο είδος
Θηλαστικά_ Ανατολικοευρωπαϊκός σκαντζόχοιρος, νυφίτσα, ασβός κ.ά.
Ψάρια_ Χέλια, καθώς και ορισμένα εισαγόμενα είδη, όπως το κουνουπόψαρο και το χρυσόψαρο

Ο αριθμός των πτηνών που επισκέπτονται και διαβιούν στη λίμνη της Αγιάς είναι ιδιαίτερα σημαντικός, καθώς αποτελεί τον τελευταίο σταθμό των αποδημητικών ειδών πριν από την Αφρική, καθώς και τόπο διαχείμησης ειδών που έρχονται από βορειότερα κλίματα. Από τα είδη ορνιθοπανίδας, 88 είναι προστατευόμενα και από αυτά τρία παγκοσμίως χαρακτηρίζονται απειλούμενα. Από τα τελευταία σημαντικό είδος είναι η βαλτόπατα.

Στην Αγιά έχουν καταγραφεί
_Το 80% των ειδών που απαντώνται στο Δέλτα του Έβρου
_Το 54% των ειδών πτηνών της Ελλάδας
_Το 33% των πτηνών που συναντώνται στην Ευρώπη

Η μεγάλη αυτή ποικιλία ορνιθοπανίδας αποτέλεσε τον βασικό λόγο ένταξης της περιοχής στο δίκτυο Natura 2000.

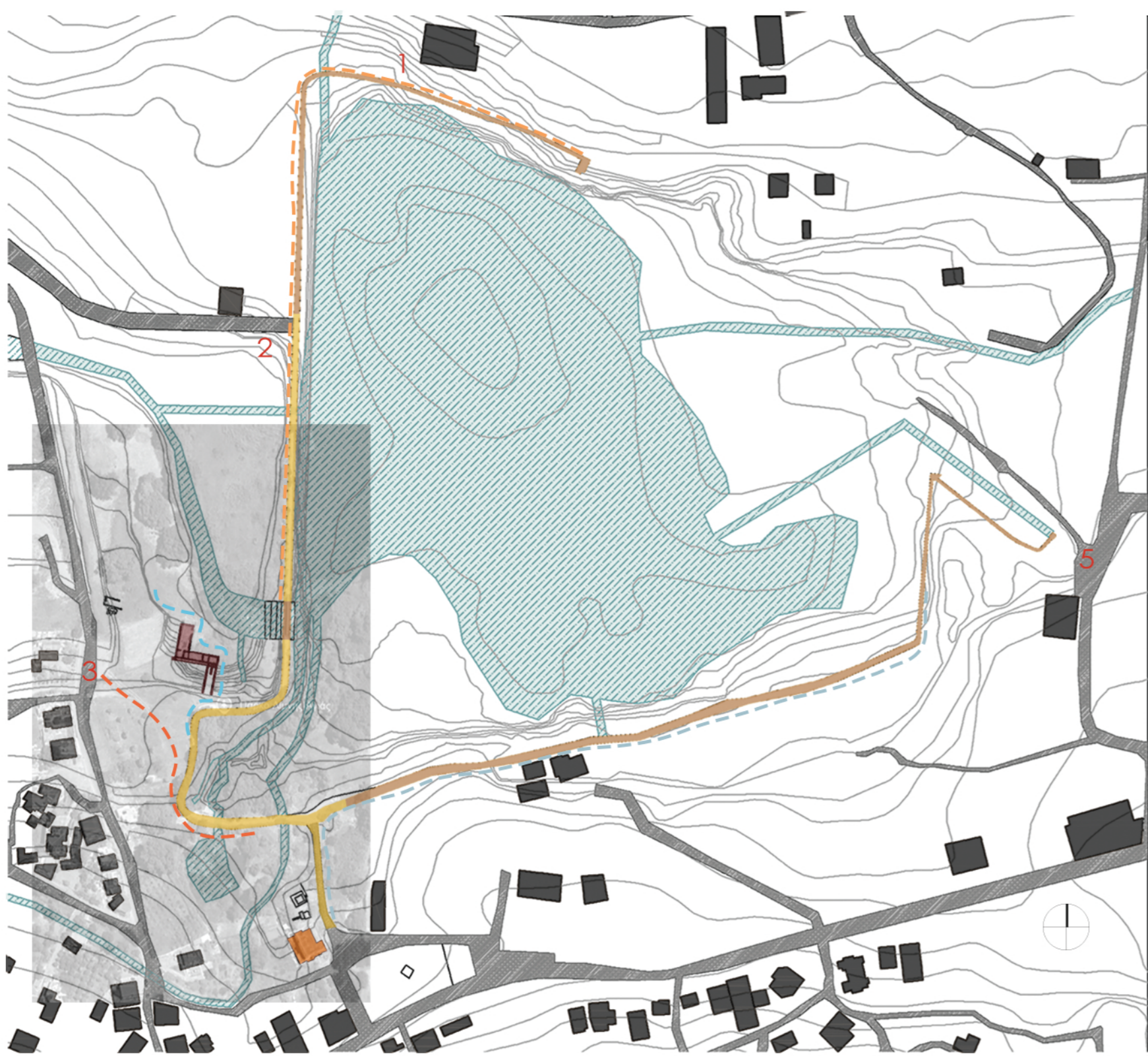

Χλωρίδα

Εντός της λίμνης υπάρχει υδρόβια βλάστηση. Στις όχθες της εντοπίζονται δενδρώδης βλάστηση και καλαμιώνες. Τα δέντρα βρίσκονται κυρίως στη νοτιοδυτική πλευρά της λίμνης και περιλαμβάνουν κυρίως πλατάνια, πίες και άλλα ξυλώδη είδη. Οι συστάδες τους αποτελούν καταφύγιο για την ορνιθοπανίδα της περιοχής

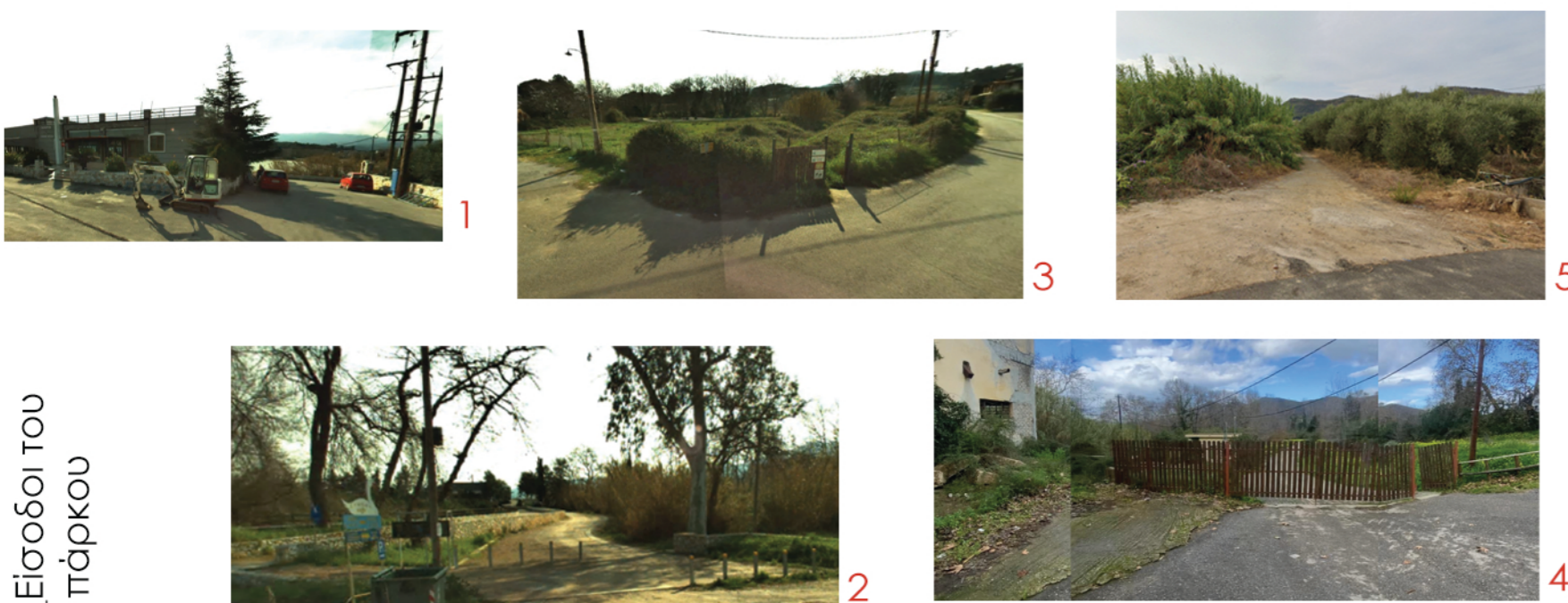
Ανάμεσα στους καλαμιώνες, ο Phragmites australis, που αναπτύσσεται στα ανατολικά της λίμνης, αποτελεί σημαντικό χώρο διαβίωσης για πολλά είδη πουλιών, όπως και άλλα φυτικά είδη που βρίσκονται περιμετρικά της λίμνης.

Το οικοσύστημα γύρω από τη λίμνη είναι δυναμικό και απαιτεί συνεχή επαγρύπνηση. Η διατήρηση της στάθμης και του μεγέθους της λίμνης είναι απαραίτητη, ώστε να περιορίζεται η εξάπλωση φυτικών ειδών που μπορεί να απειλήσουν την ισορροπία του οικοσυστήματος, τόσο στα όρια της όσο και στην επιφάνεια του νερού.

Διάγραμμα Υλικών, Εισόδων και Θεάσεων

Κολλάζ θεάσεων | διαδρομών

Είσοδοι του πάρκου

Από τη γέφυρα της λίμνης μέχρι το τέλος της κύριας διαδρομής, στο καφέ λίμνη

Μύλος του Μάνου

Πλατεία πλατάνων | Κύριο μονοπάτι

Από την είσοδο του εργοστασίου χυμοποίησης μέχρι το τέλος την κύριας διαδρομής

Εν τόπω Υφές

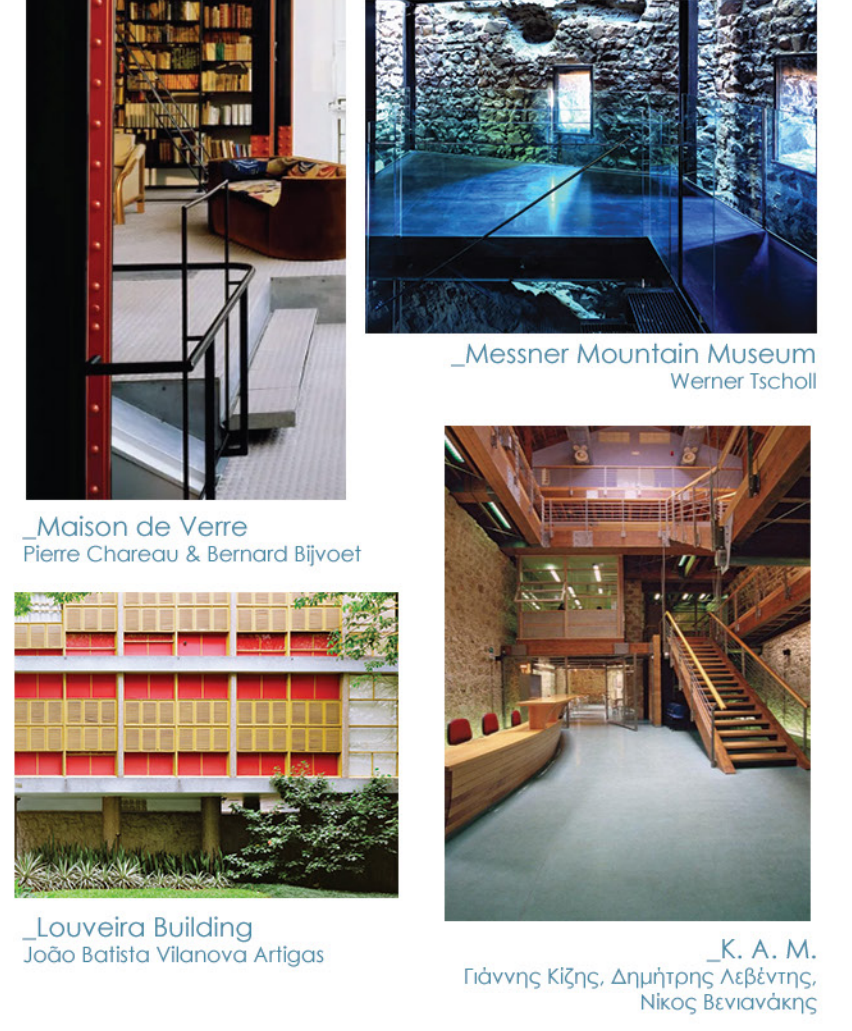
_Λίμνη Αγυιάς

_Ανάλυση

_όρια | συνδέσεις

_Επιρροές

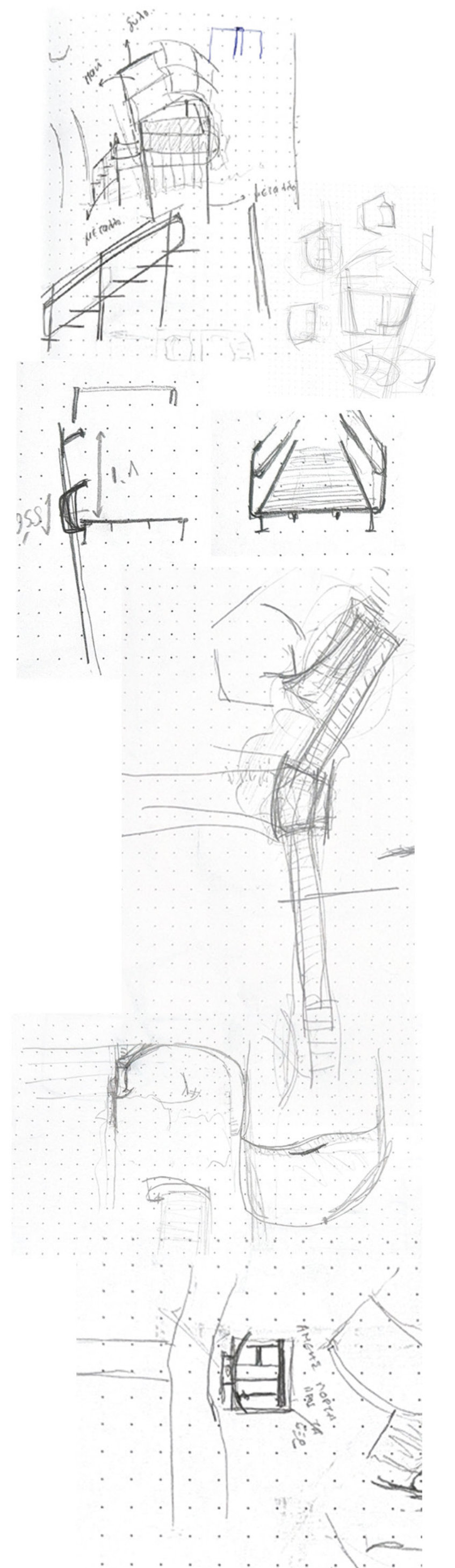
_γραφική τομή

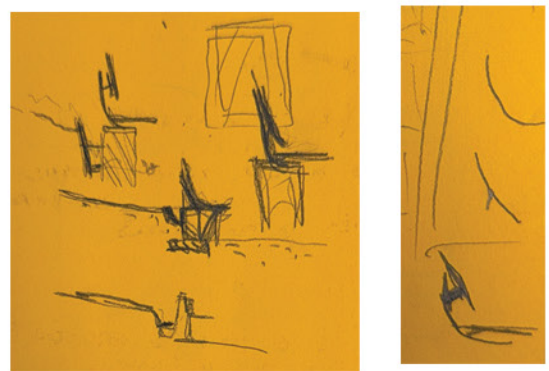
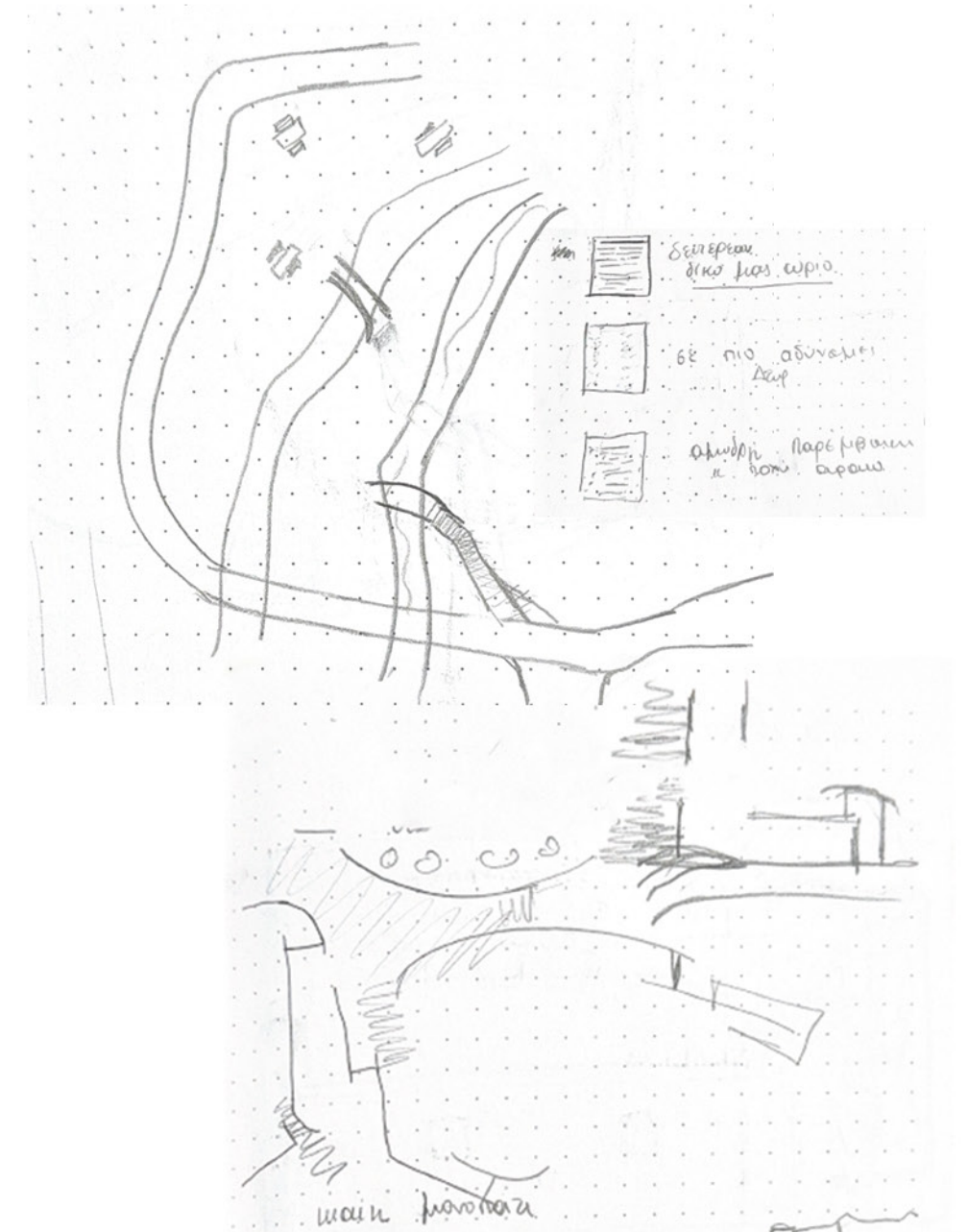
_προθέσεις

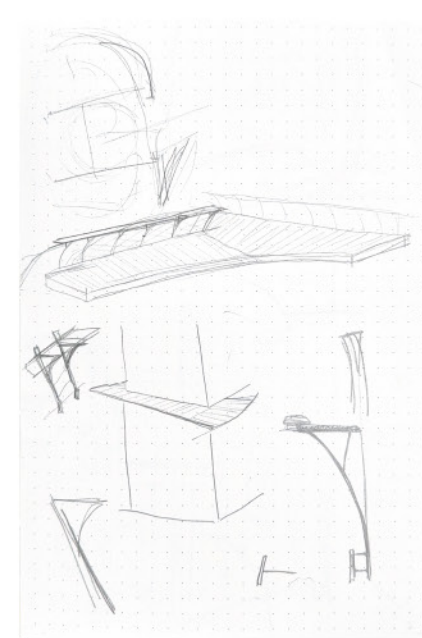
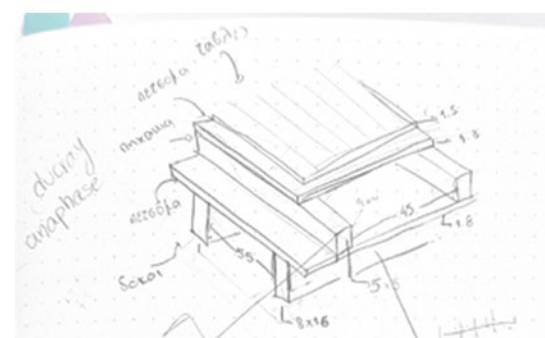
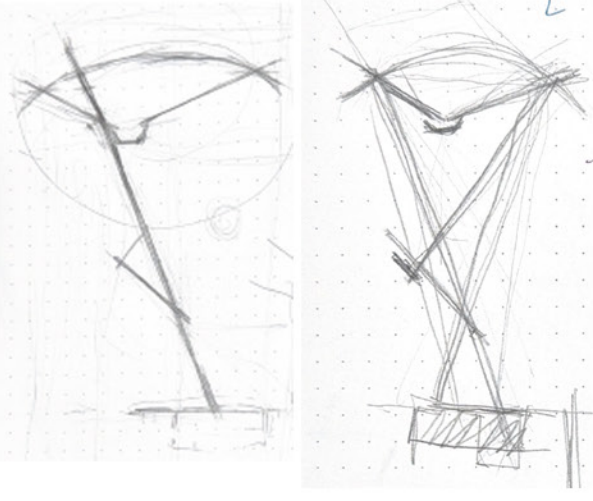
_Σκίτσα Πρώτων Ιδεών

_κατασκευές

_αστικός εξοπλισμός

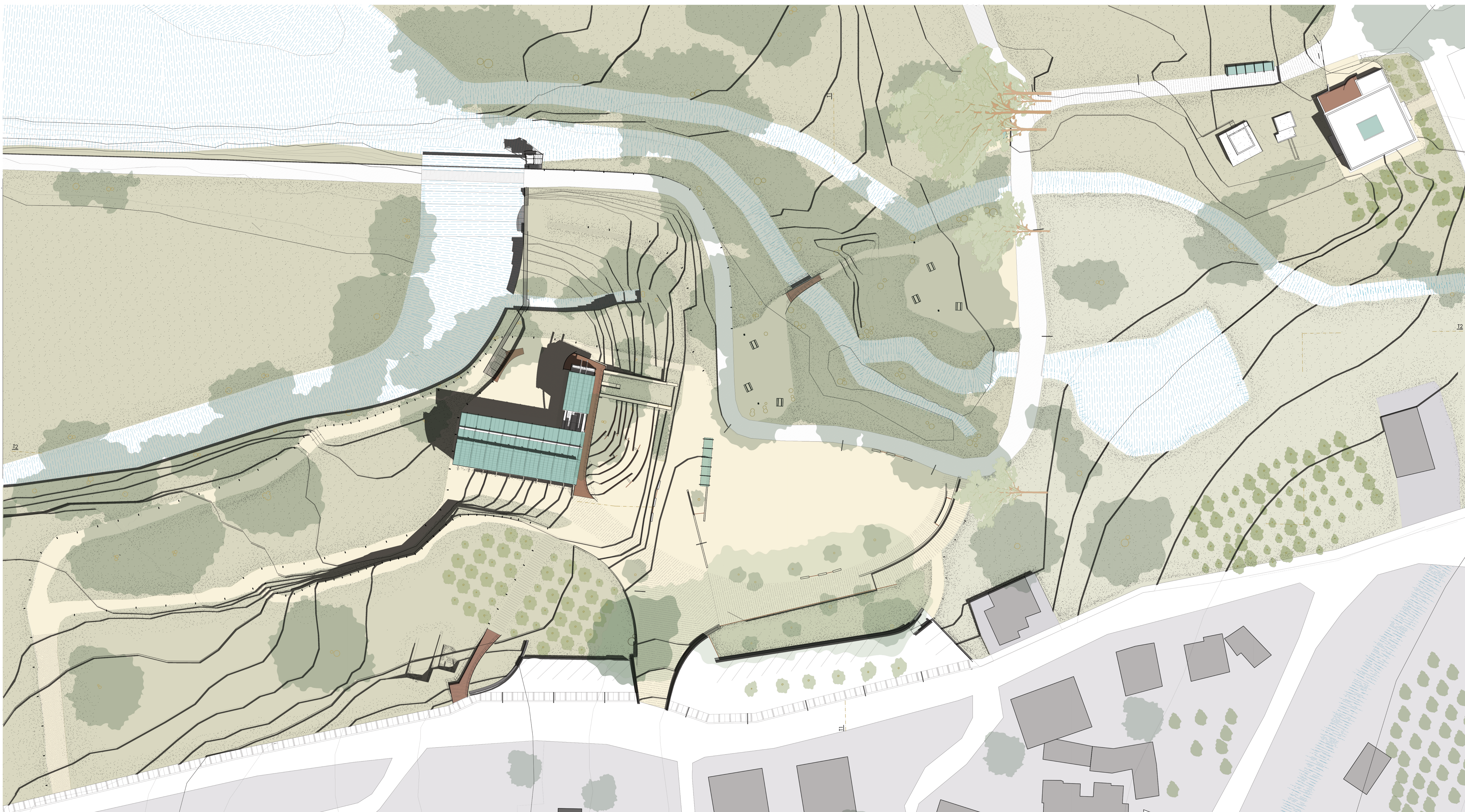
_εργοστάσιο χυμοποίησης μουσίδης

_αλευρόμυλος

_πλατείες

_Διαμήκης Τομή

_Σχεδίο Γενικής Σιάταξης

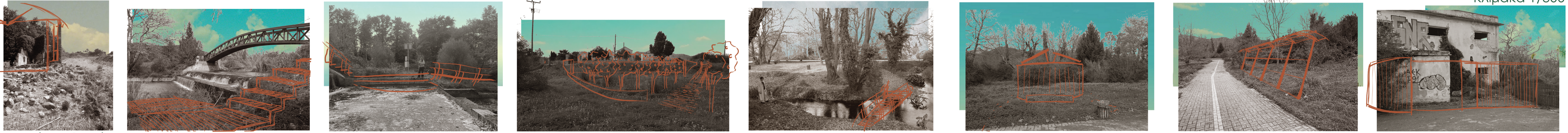

_Εγκάρσια Τομή

_Περιοχή Μελέτης

_Σχέδια Πρότασης

Κλίμακα 1/300

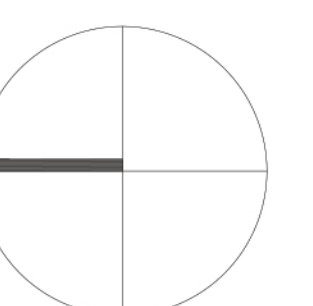

_Σημεία Ενδιαφέροντος

_Σχέδιο Επεμβάσεων

0 10 30 50

_Μύλος του Μάνου

_Ανάλυση

_Ο υδροκινούμενος αλευρόμυλος (ή Μύλος του Μάνου) βρίσκεται στην δυτική όχθη της λίμνης κοντά στον υπερχειλιστή

_Κατασκευάστηκε το 1912 και λειτουργούσε μέχρι το 1958

_Σήμερα αποτελεί μνημείο της προβιομηχανικής αρχαιολογίας της Κρήτης.

_Έχει κάτοψη σχήματος 'Γ', η οποία χωρίζεται σε τρία μέρη:

- _Αλευρόμυλος
- _Ελαιοτριβείο
- _Χώρος Αποθήκευσης

_Βορειοανατολικά του Μυλου, βρίσκεται ένας ενετικός νερόμυλος.

_Φαίνεται να ανήκει σε ένα συγκρότημα νερόμυλων της περιοχής

_Ένας στη δυτική πλευρά της λίμνης (κοντά στο Μύλο του Μάνου)

_Ένας στη νότια όχθη της λίμνης κοντά στις πηγές Πλατάνου, ο οποίος είναι εντελώς βυθισμένος

_Κατασκευάστηκε κατά την Ενετοκρατία και ήταν σε λειτουργία μέχρι το 1950

_Σήμερα είναι ορατός μόνο από υπερυψωμένη οπτική γωνία, καθώς τον έχει καταβάλει πυκνή βλάστηση

*Πηγή | Γείνα Δ. (2020). Αποκατάσταση συγκροτήματος νερόμυλων στην Αναία Χαλκιάκ και μεταφορά τους σε κέντρο περιβαλλοντικής εκπαίδευσης (ΔΑΜΕ έργα). Πρωτεύουσα Κρήτης, Αρχαία Αρχαιολογικών Μνημείων.

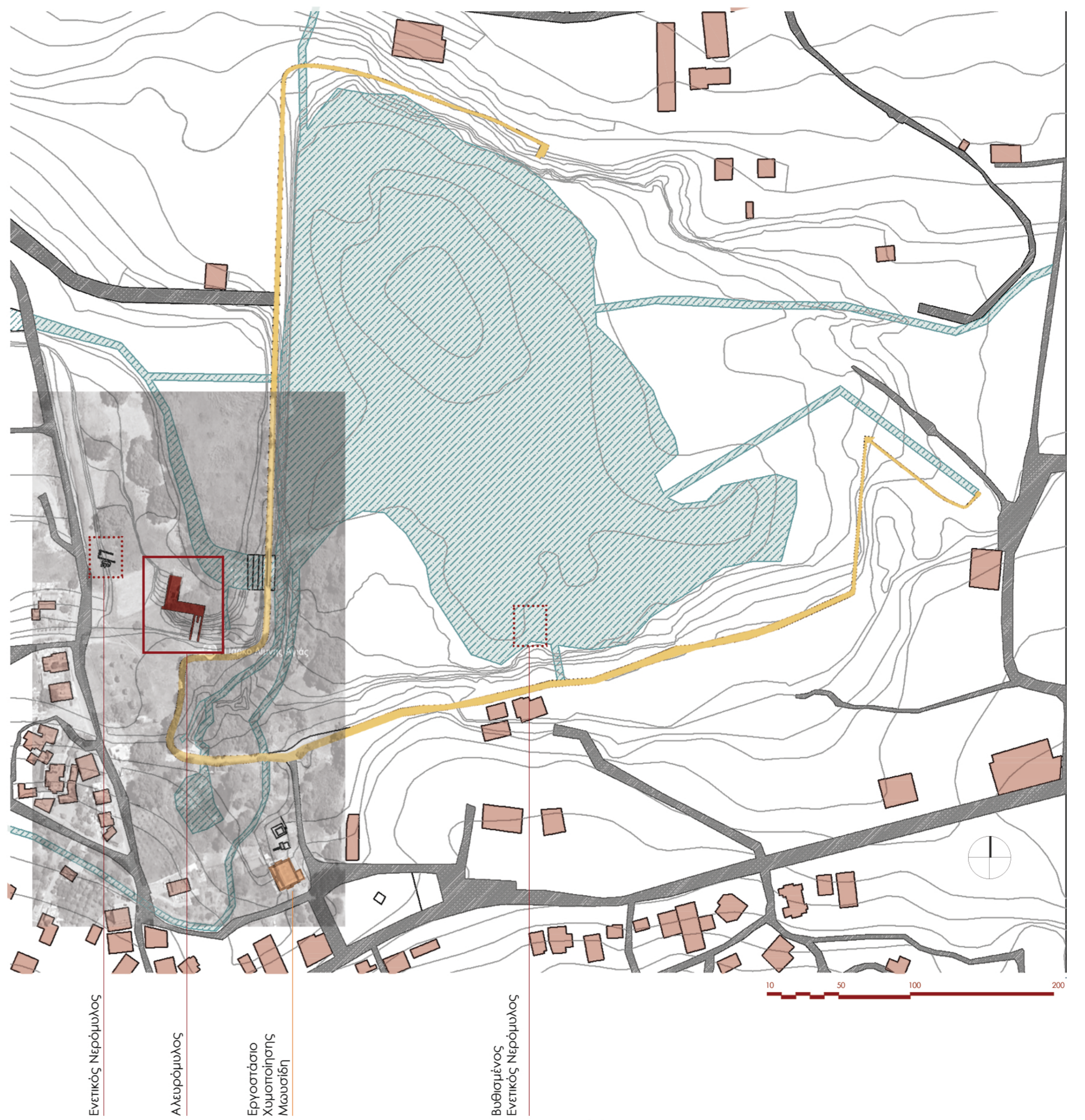
Κάτοψη Ισογείου

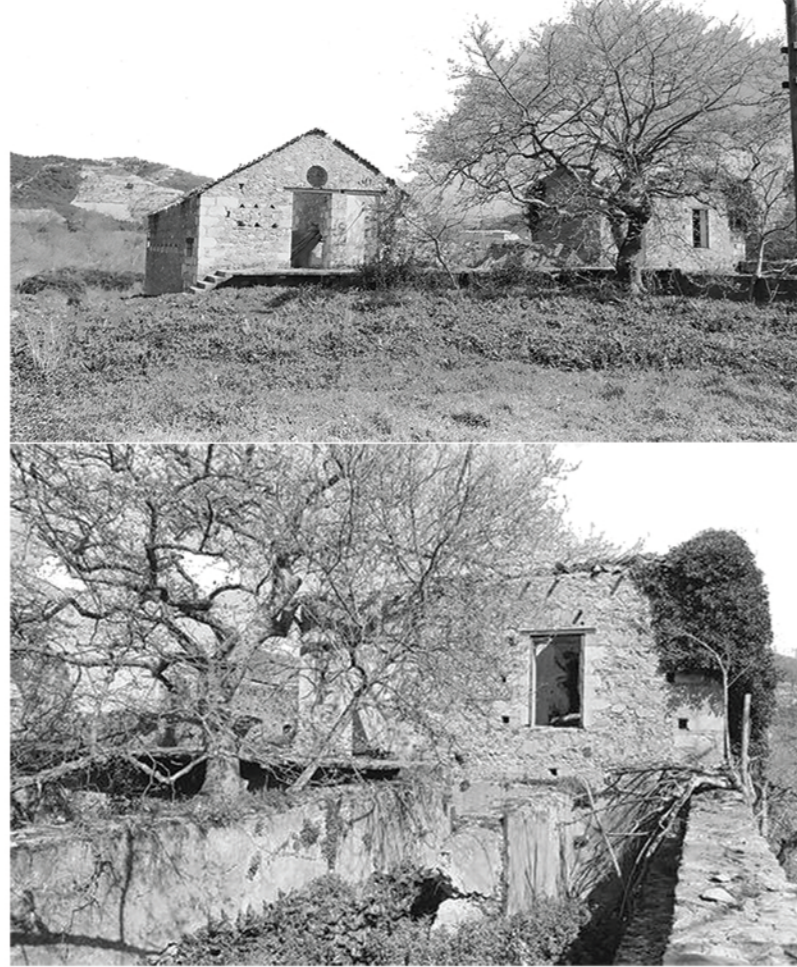
Κάτοψη ορόφου

_Ενετικός Νερόμυλος | Αρχείο Α. Χαλκιάδακη (1990)

Ενετικός Νερόμυλος
Αλευρόμυλος
Εργαστήριο Χυμοποίησης Μισορούλι
Βυθισμένος Ενετικός Νερόμυλος

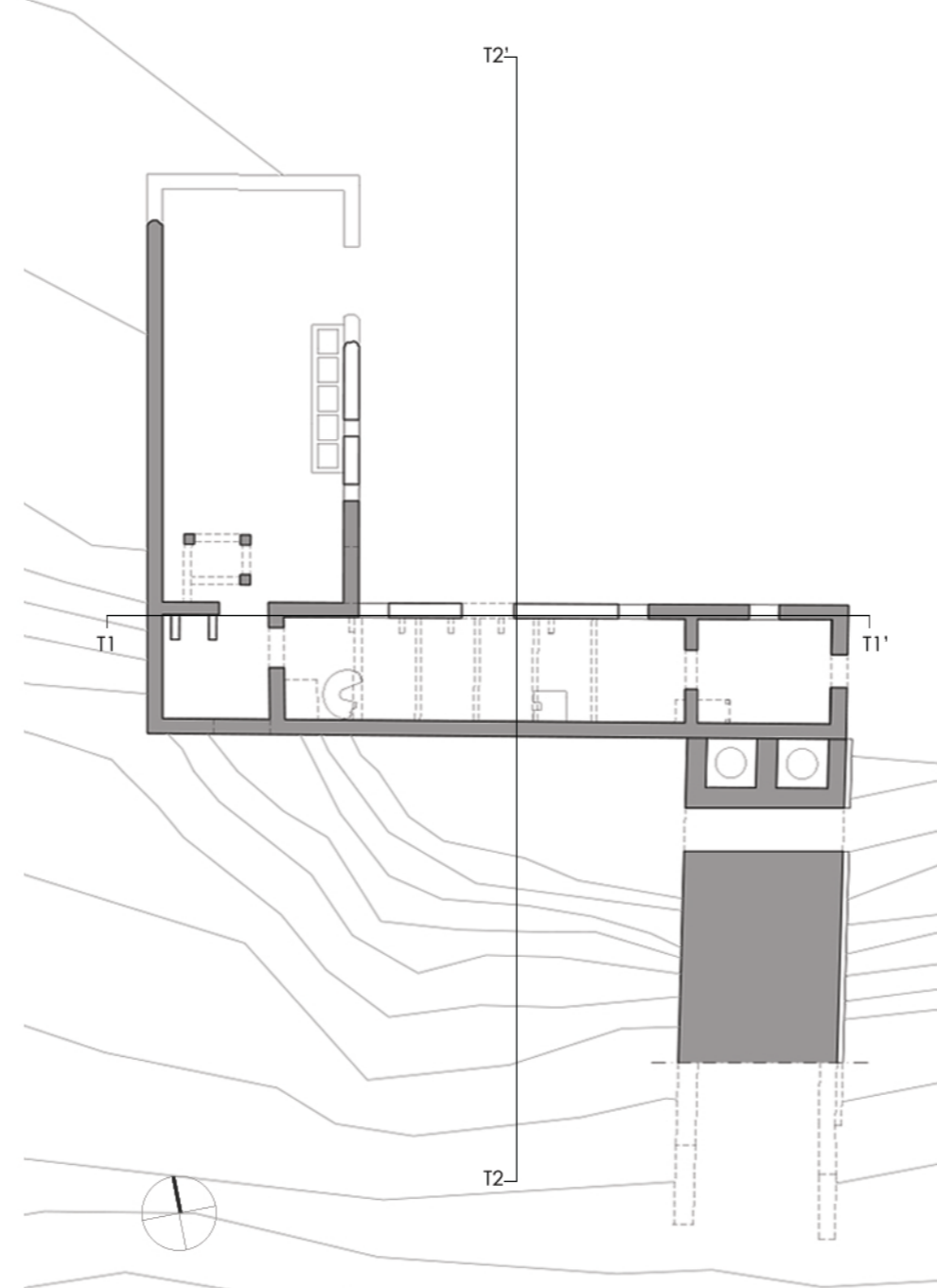

_Η κατάσταση του αλευρόμυλου το 2015, με τη βόρεια όψη της αποθήκης όπως ήταν πριν την καταστροφή της | Αρχείο Β. Κοτρώτσου

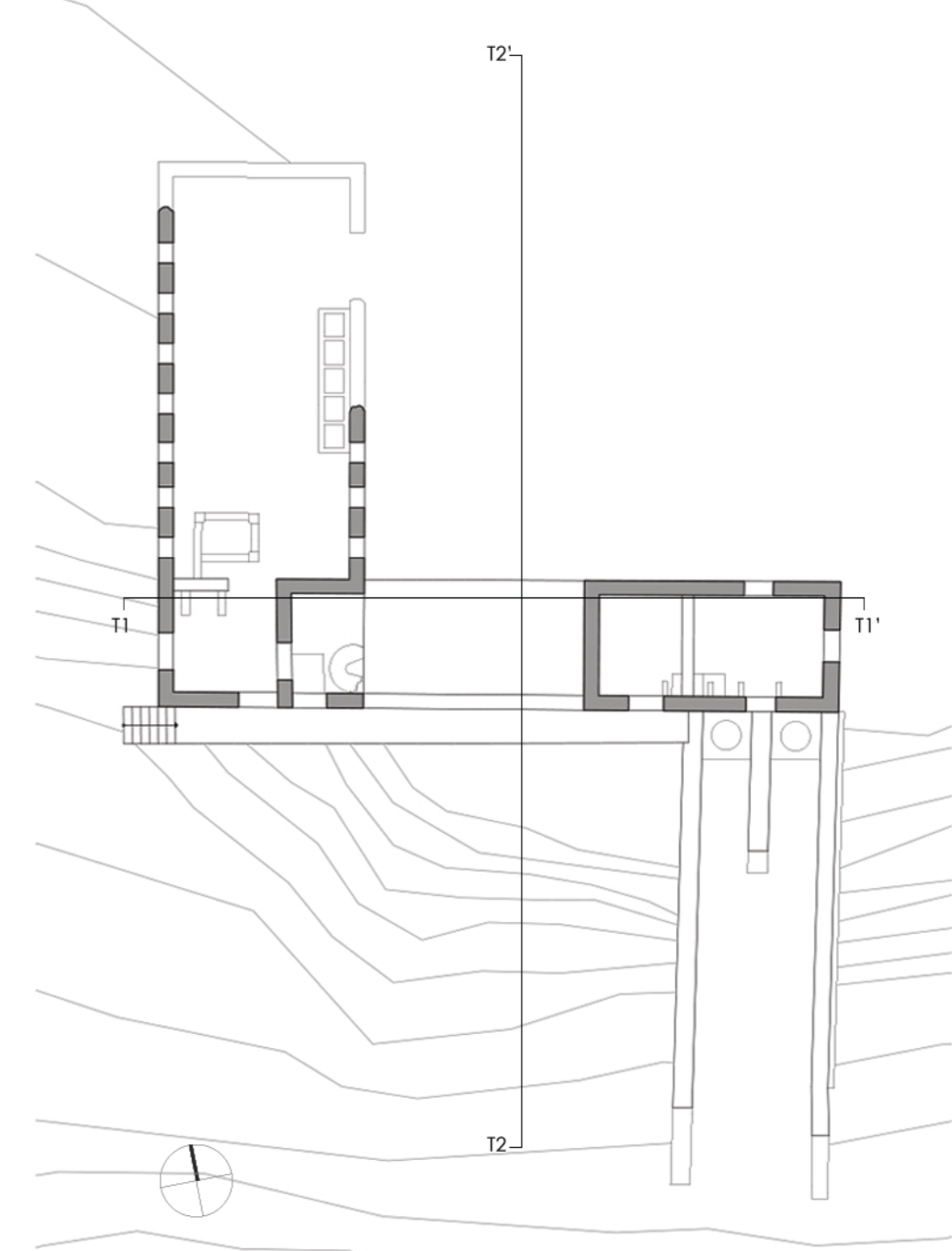
_Η κατάσταση του αλευρόμυλου τη δεκαετία του 1990, όπου φαίνεται το κατεστραμμένο ξύλινο δάπεδο που διαχώριζε τον χώρο του αλευρόμυλου και τον χώρο του αλευρόμυλου σε δύο επίπεδα | Αρχείο Α. Χαλκιάδακη

_Σημερινές απόψεις του Μύλου

Κάτοψη Ισογείου

Κάτοψη ορόφου

Νότια Όψη

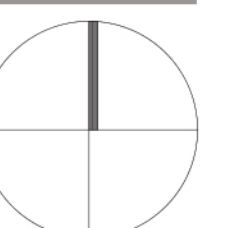
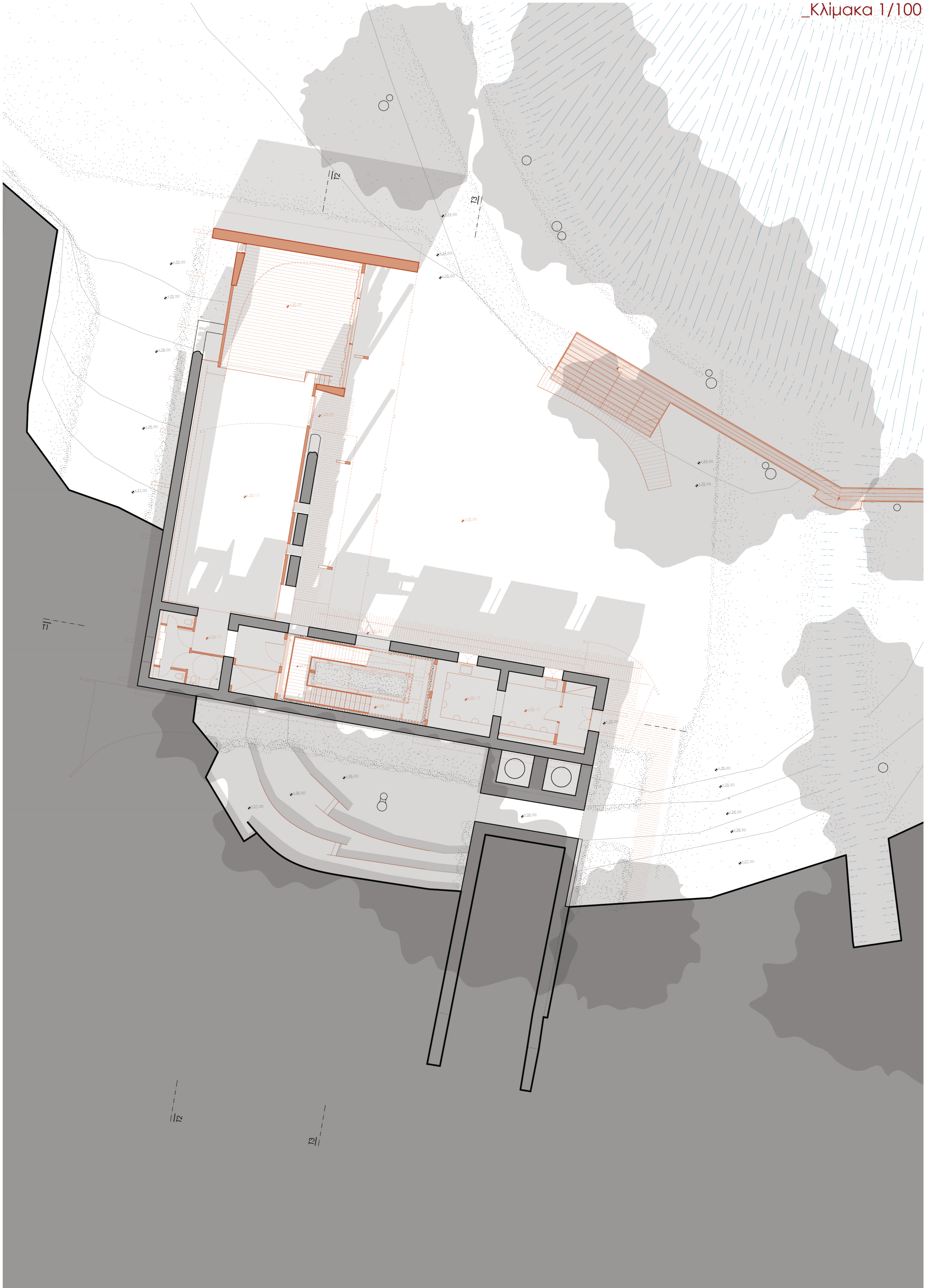
Τομή T1-T1'

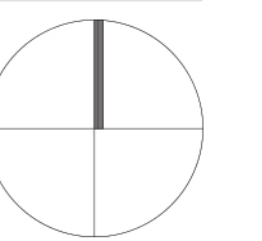

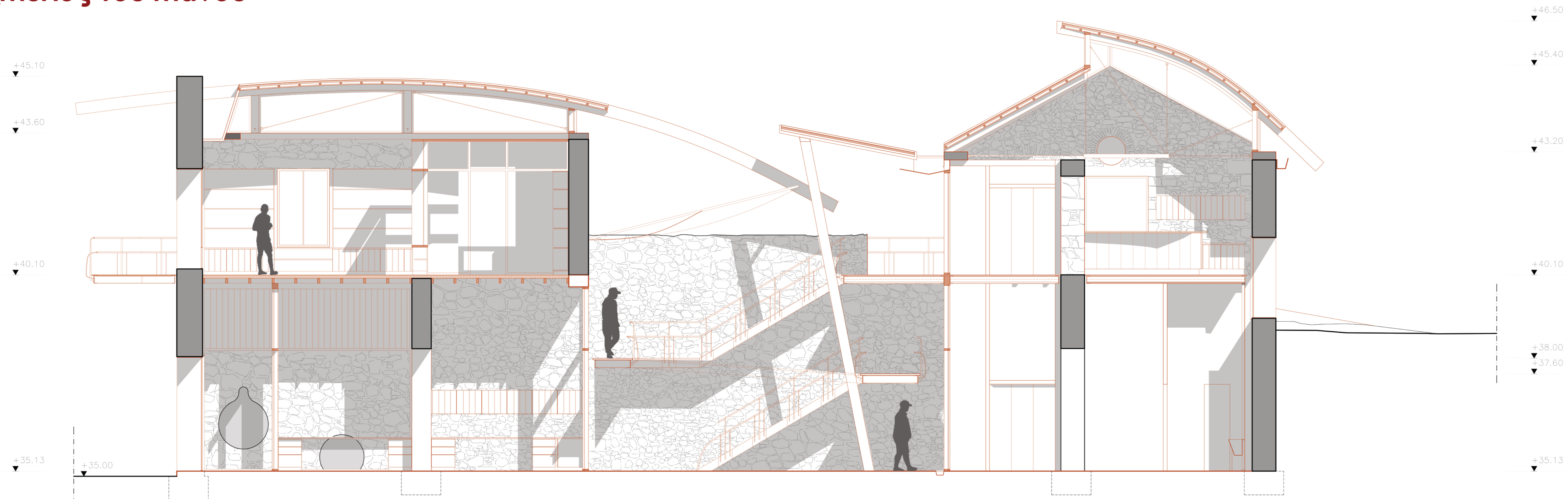
Τομή T2-T2'

_Αποτύπωση

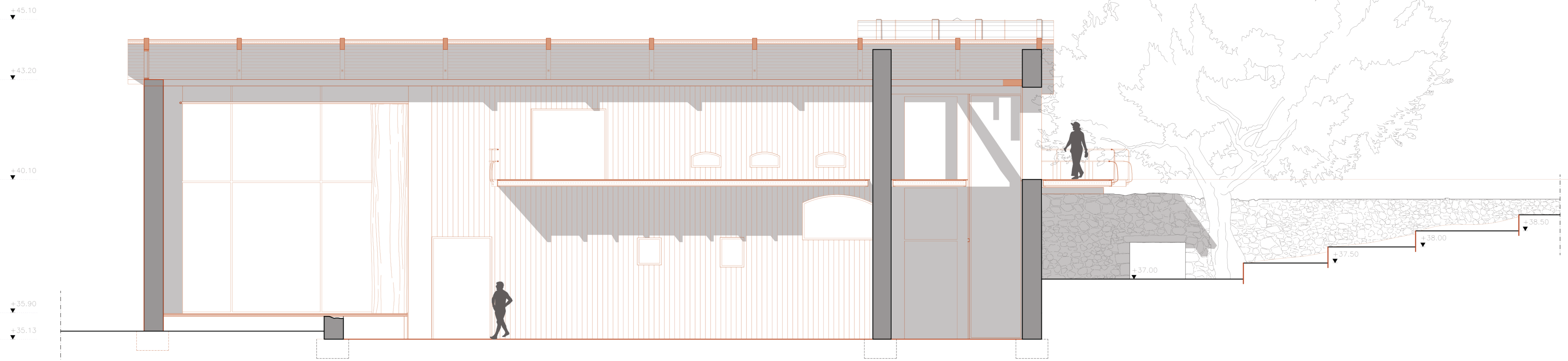
*Αποτύπωση | Αρχείο Δ. Γείνα με δική μας επεξεργασία

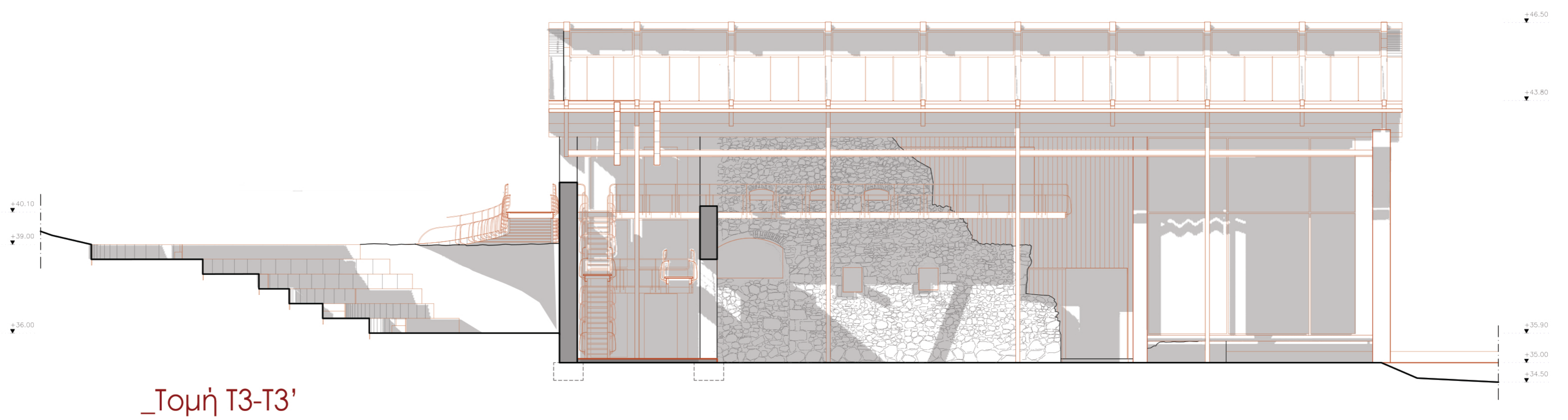
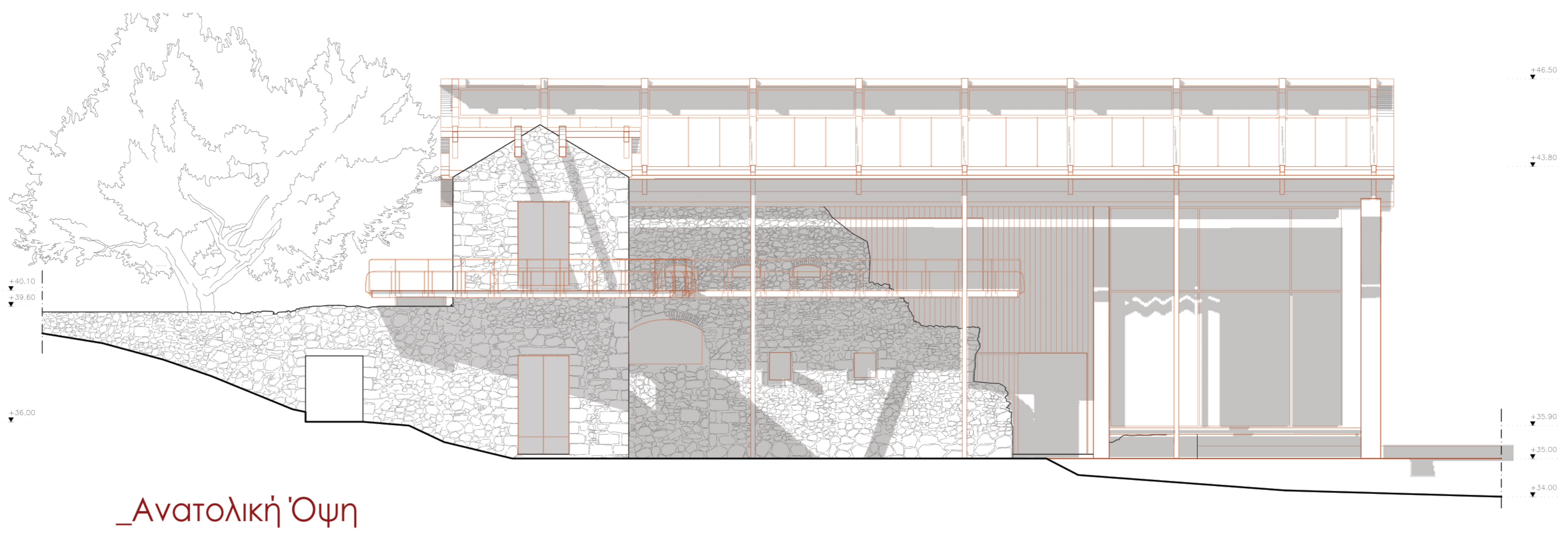

_Τομή T1-T1'

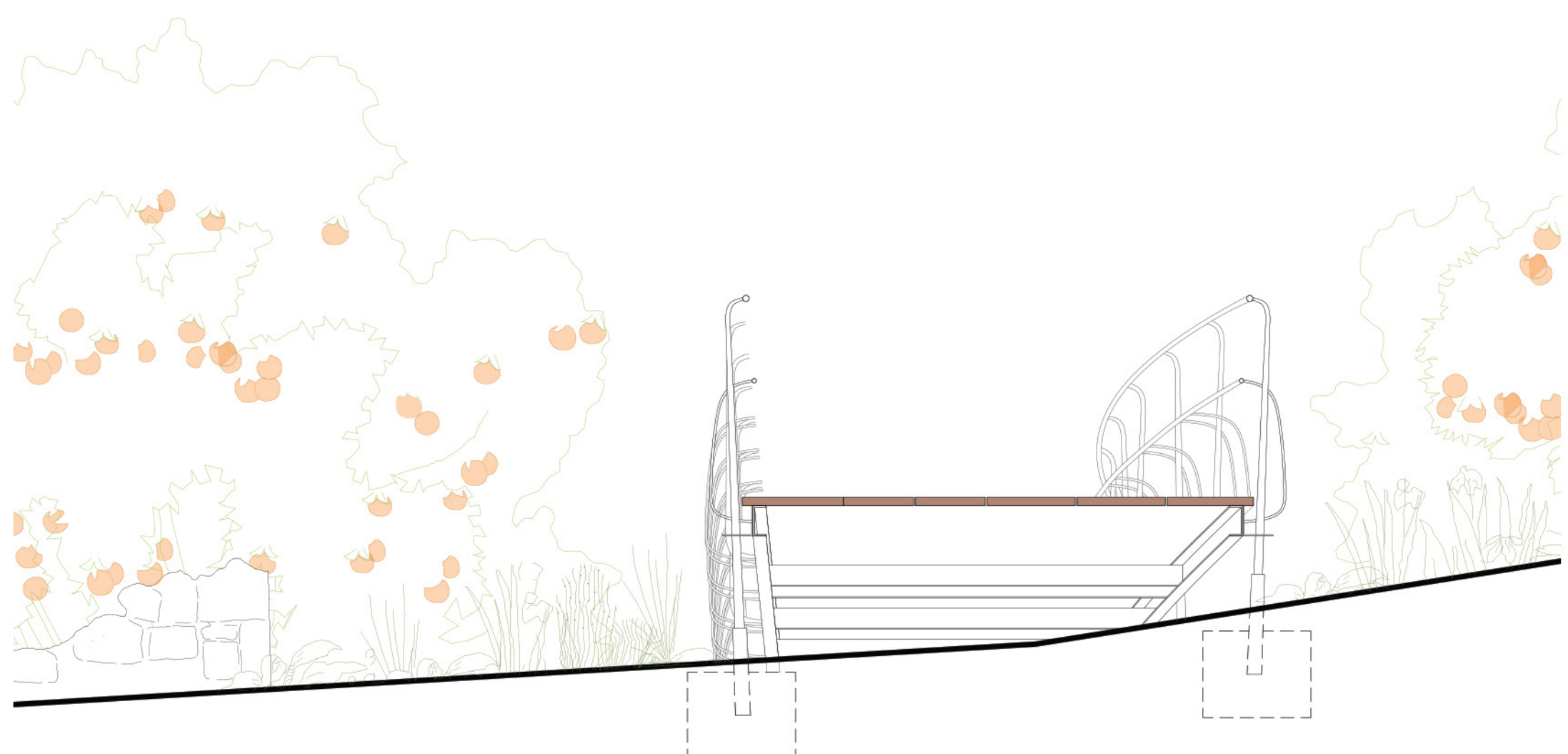

_Τομή T2-T2'

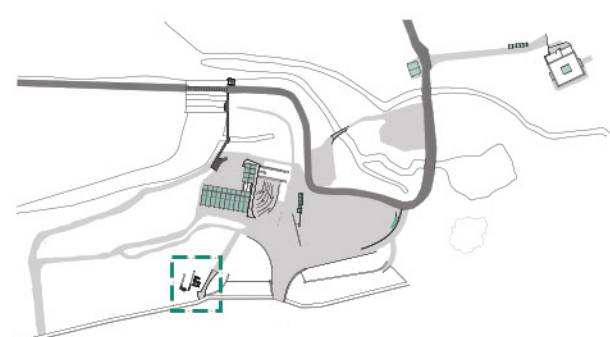

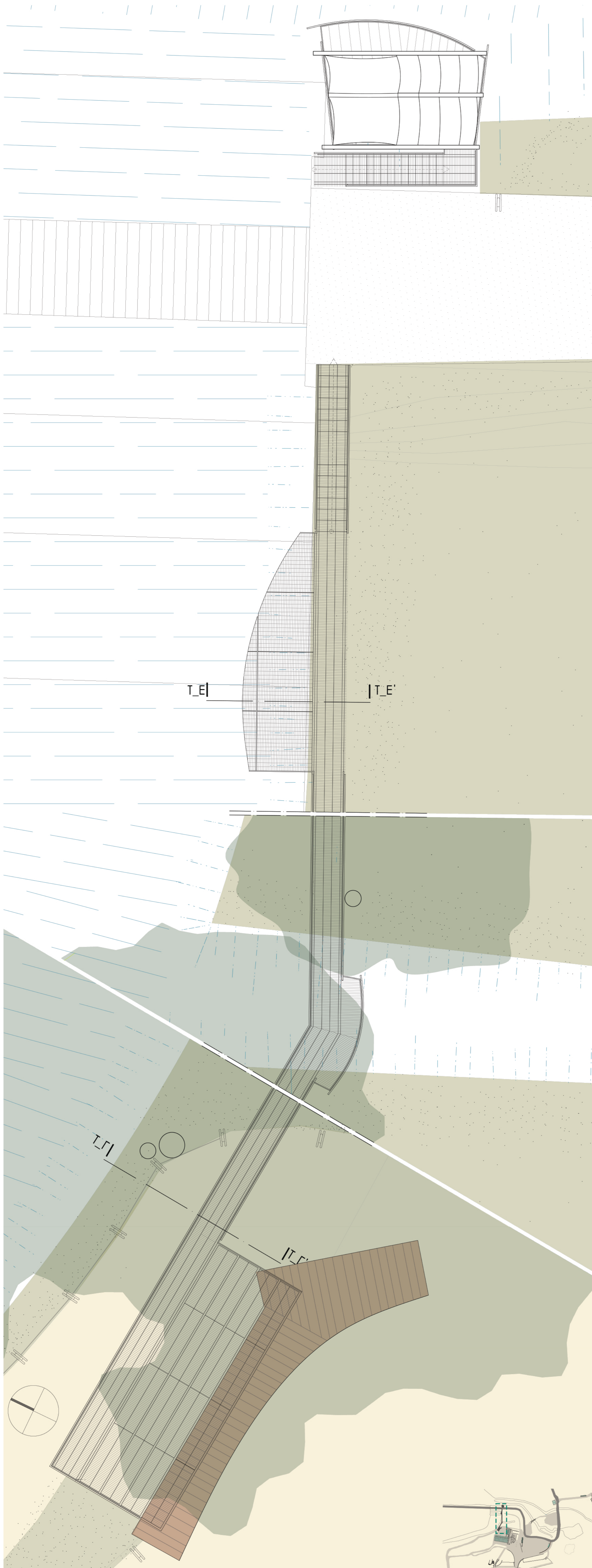

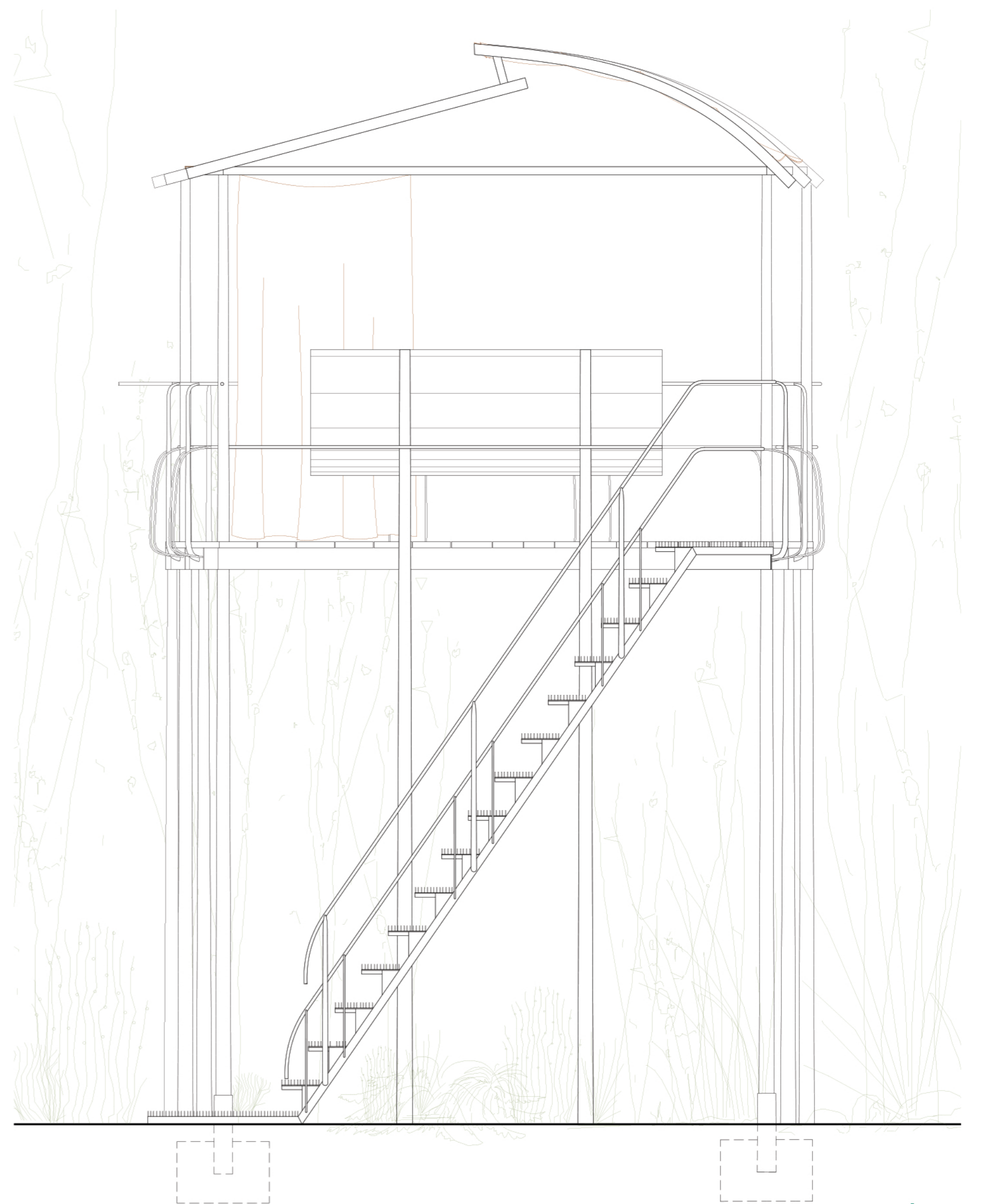
_Τομή Γέφυρας Νερόμυλου
Κλίμακα 1/25

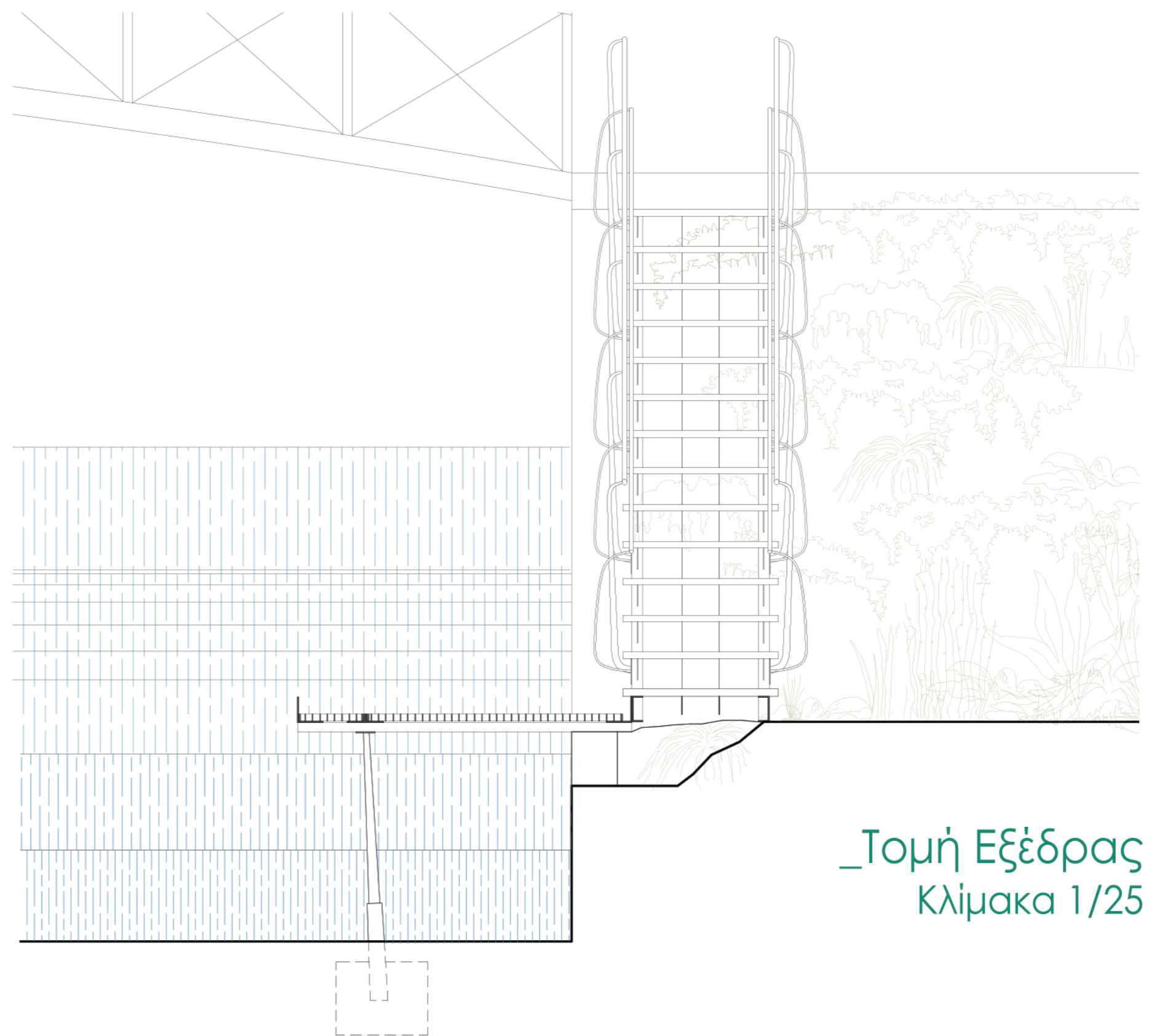
_Κάτοψη Κατασκευής
Κλίμακα 1/50

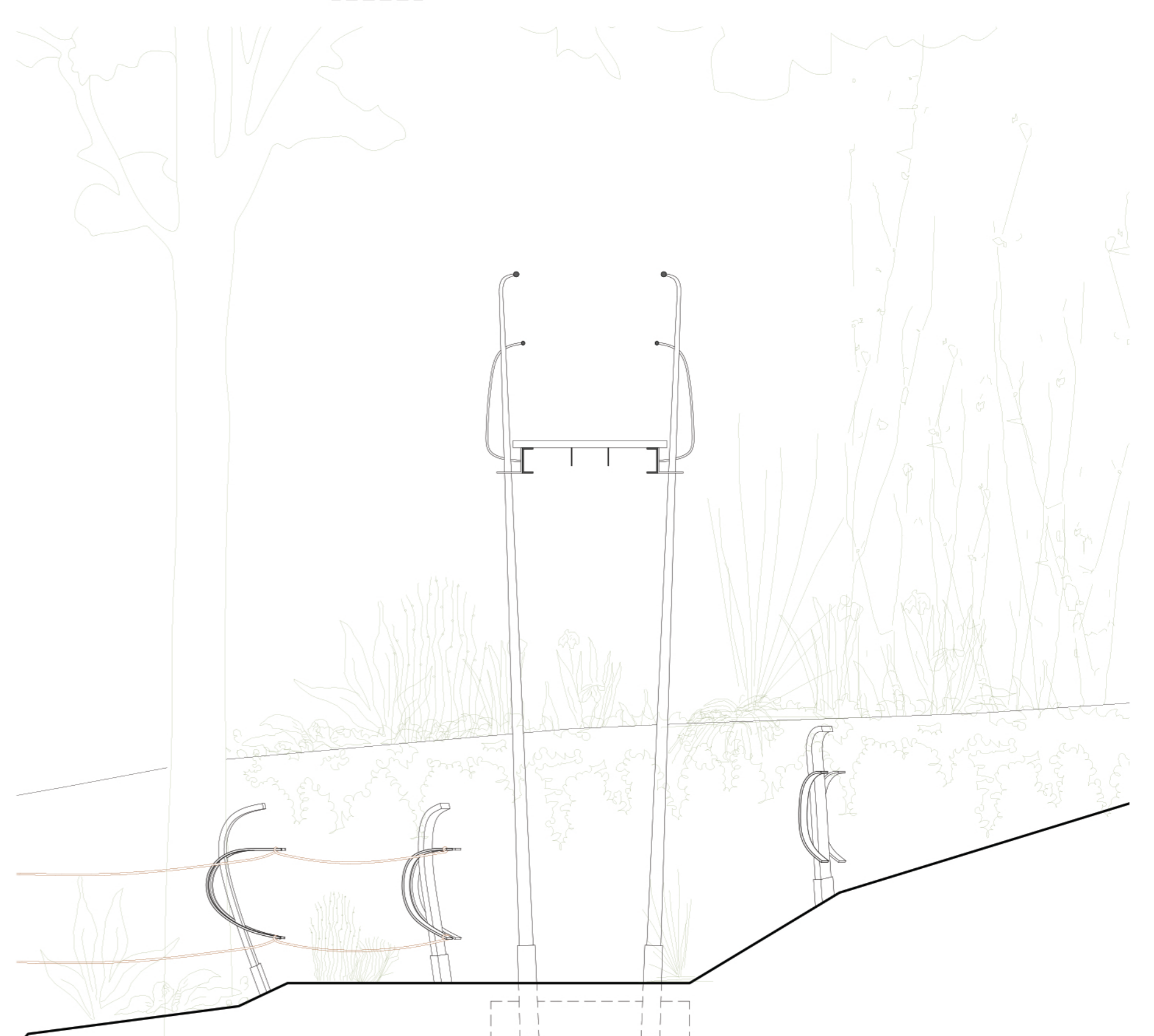
_Κάτοψη Κατασκευών
Κλίμακα 1/50

_Όψη Παρατηρητηρίου
Κλίμακα 1/25

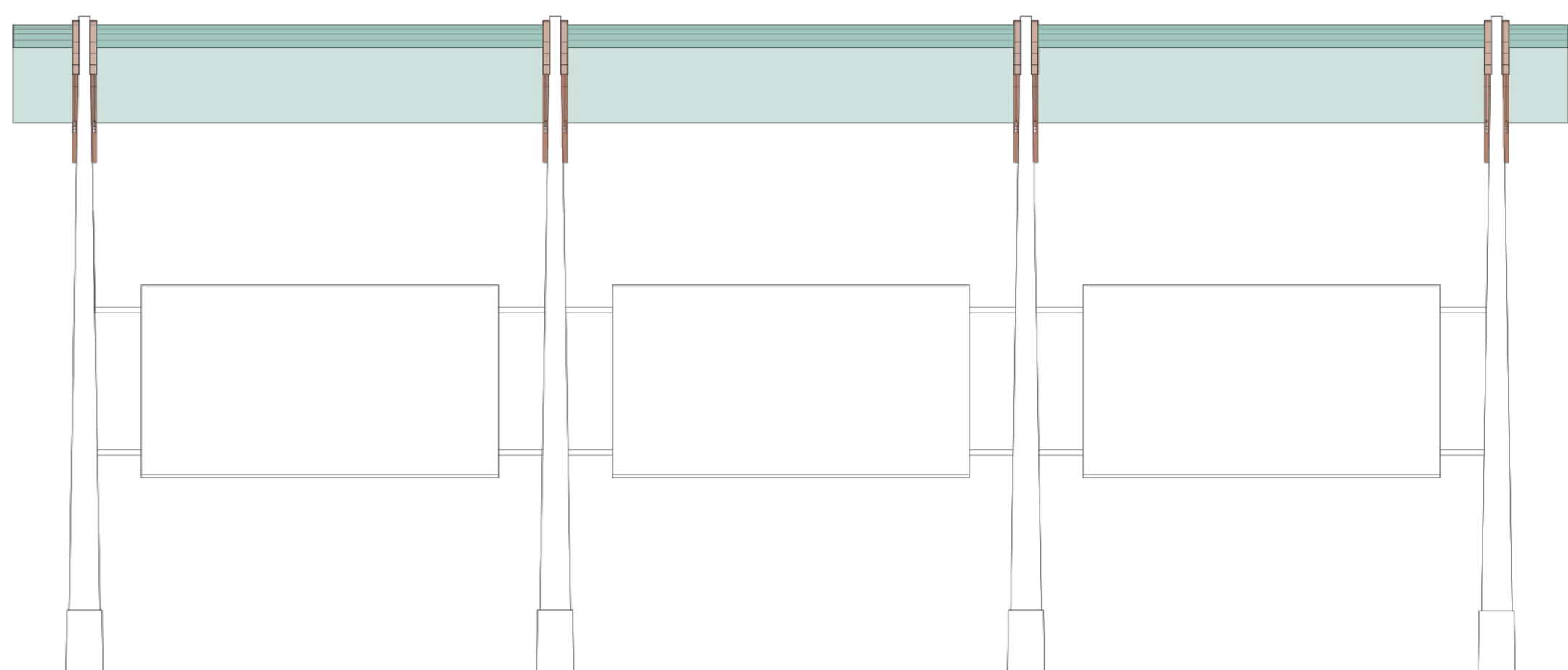
_Τομή Εξέδρας
Κλίμακα 1/25

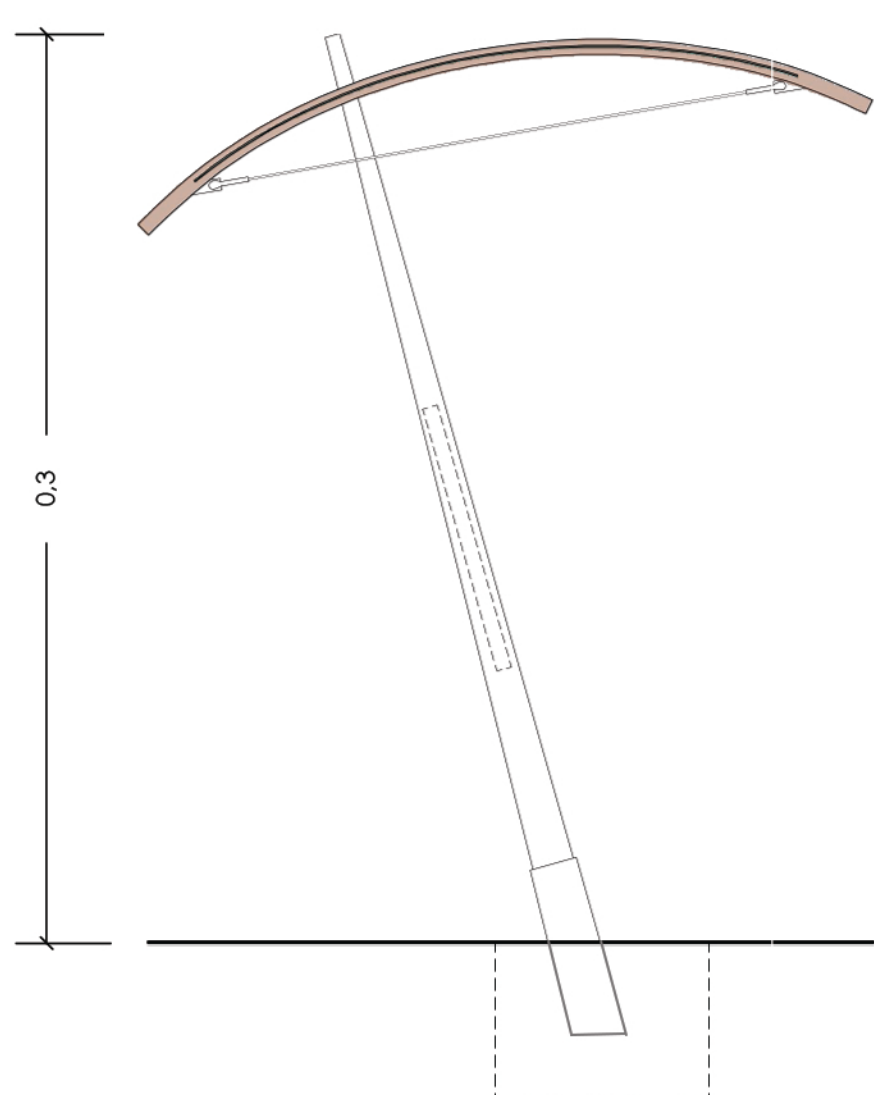
_Τομή Γέφυρας
Κλίμακα 1/25

_Κατασκευές

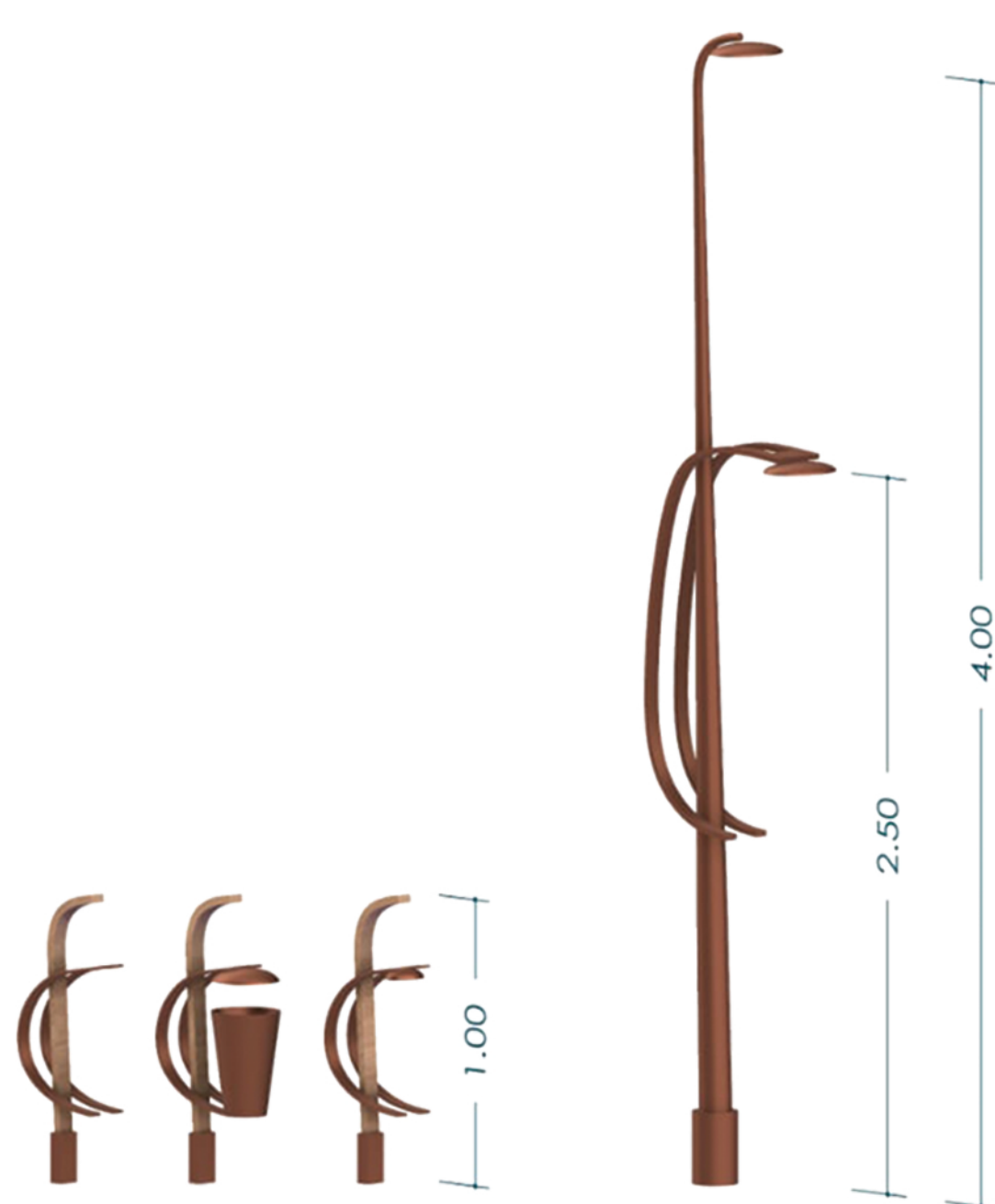
_Σχέδια Πρότασης

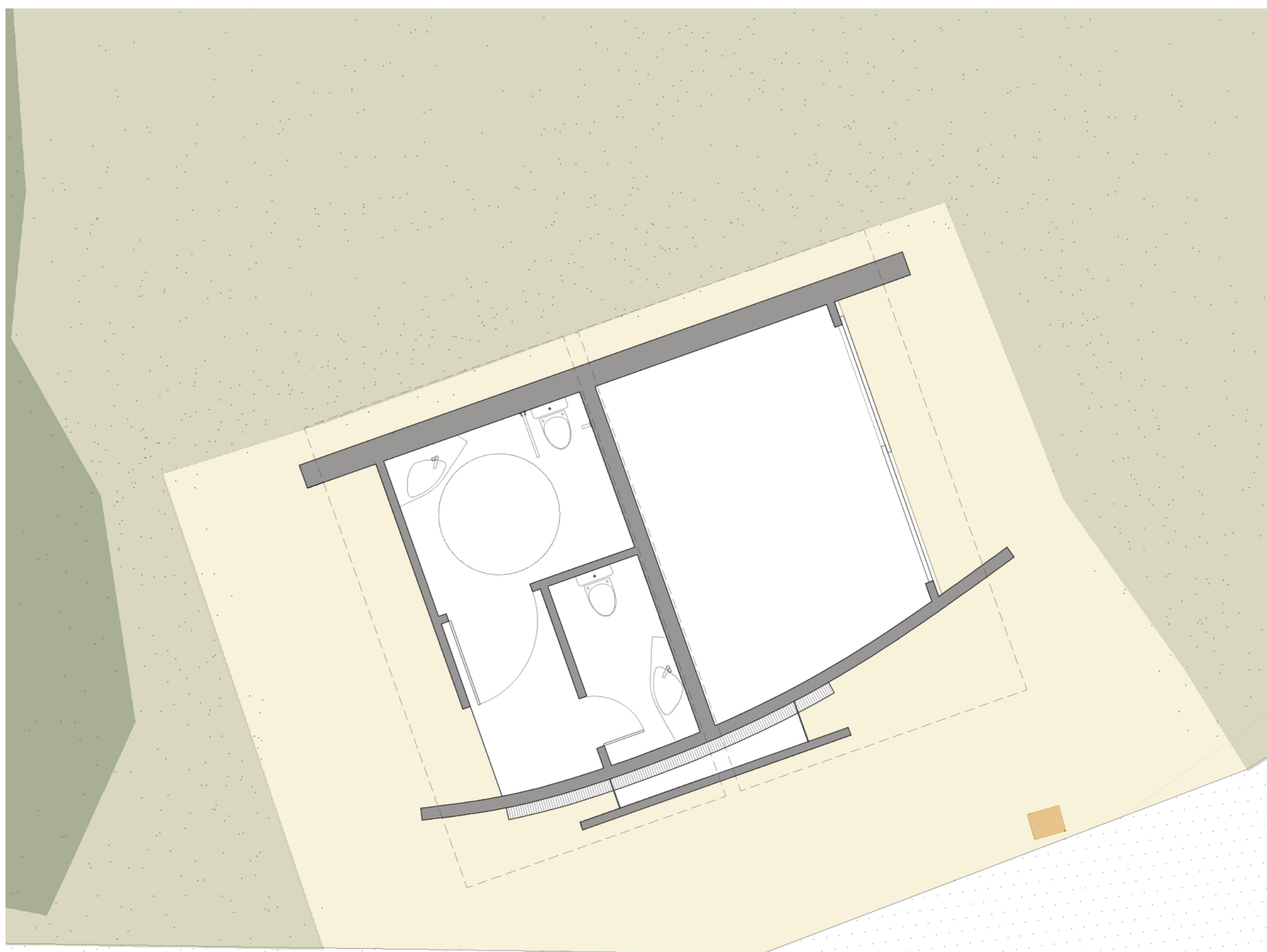
_Οψη Στεγάστρου
Κλίμακα 1/25

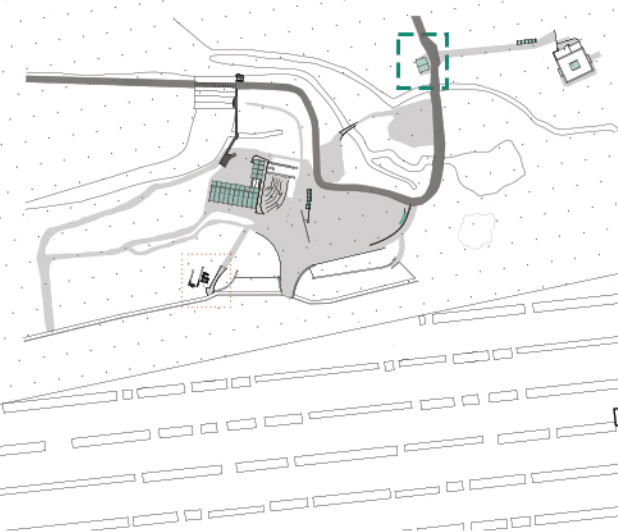
_Τομή Στεγάστρου
Κλίμακα 1/25

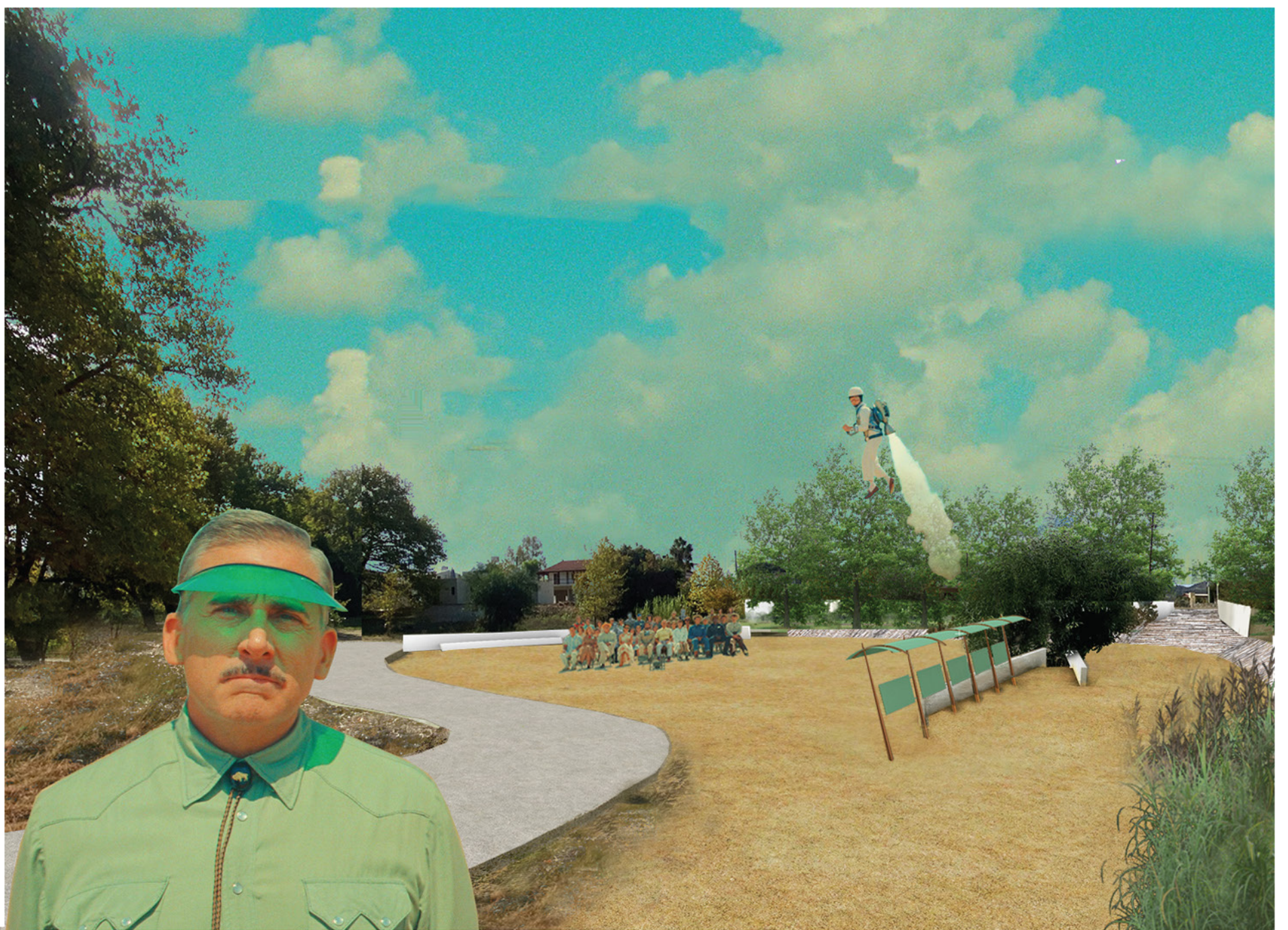

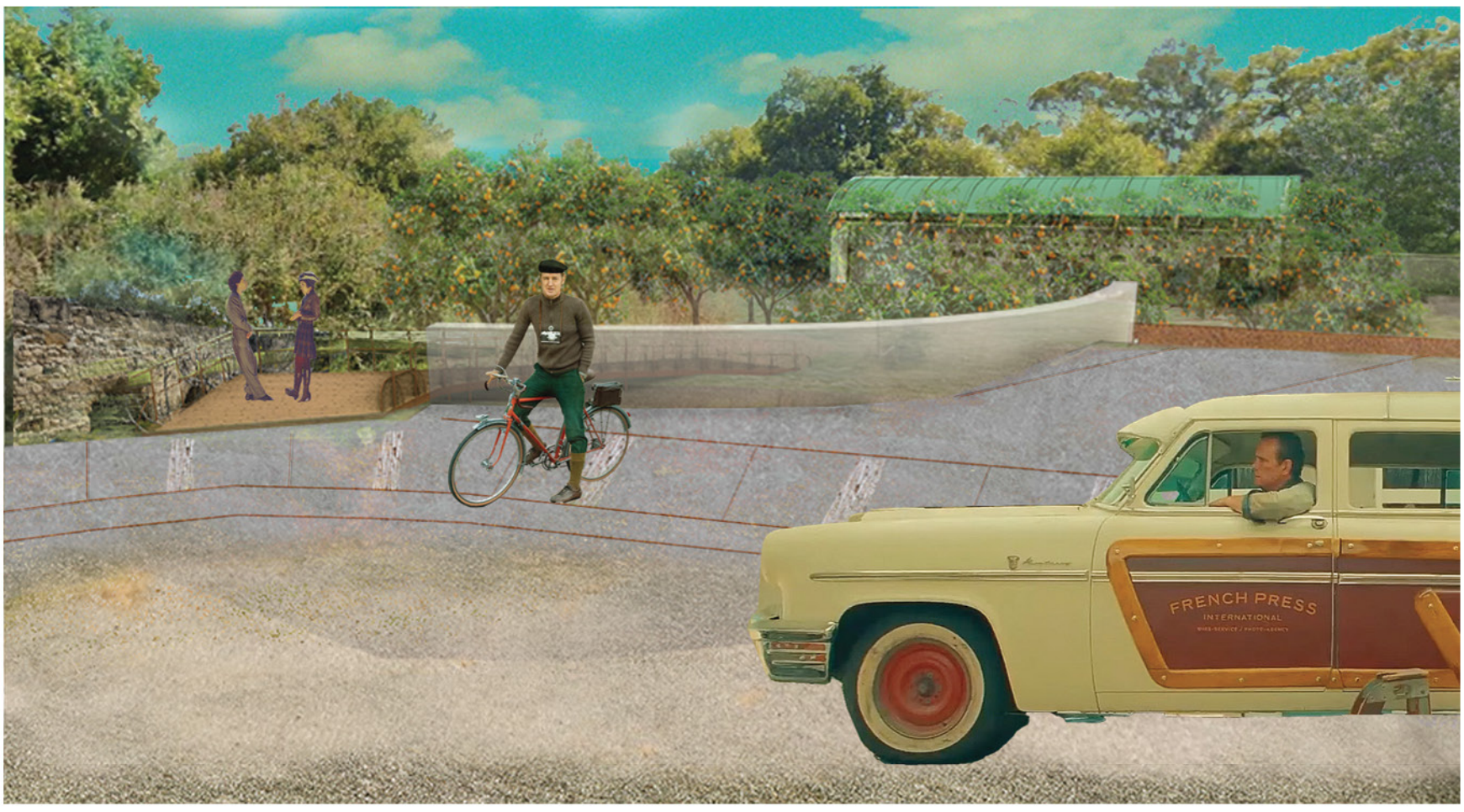
_Αστικός Εξοπλισμός

_Κάτοψη Κατασκευής
Κλίμακα 1/50

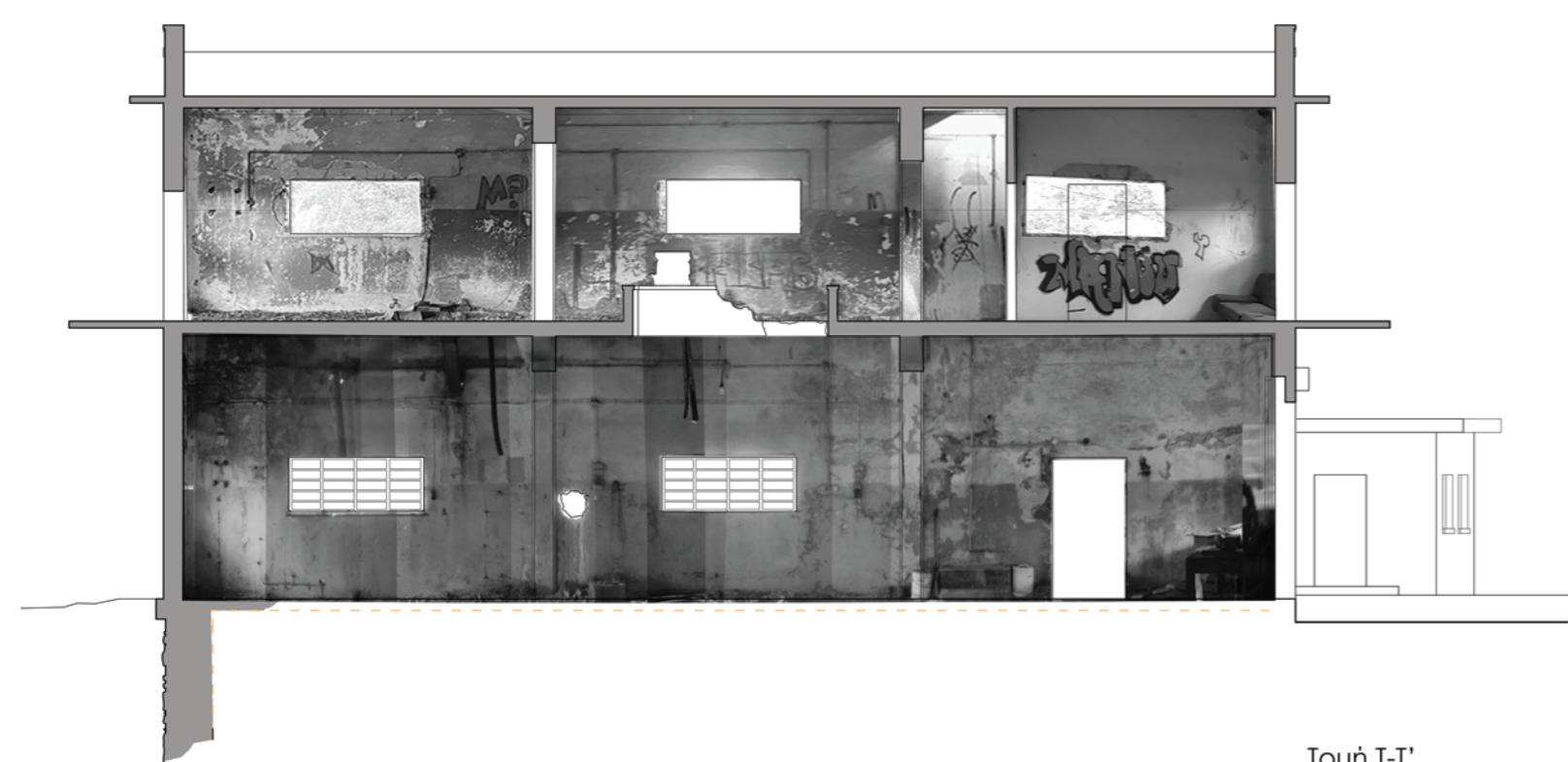
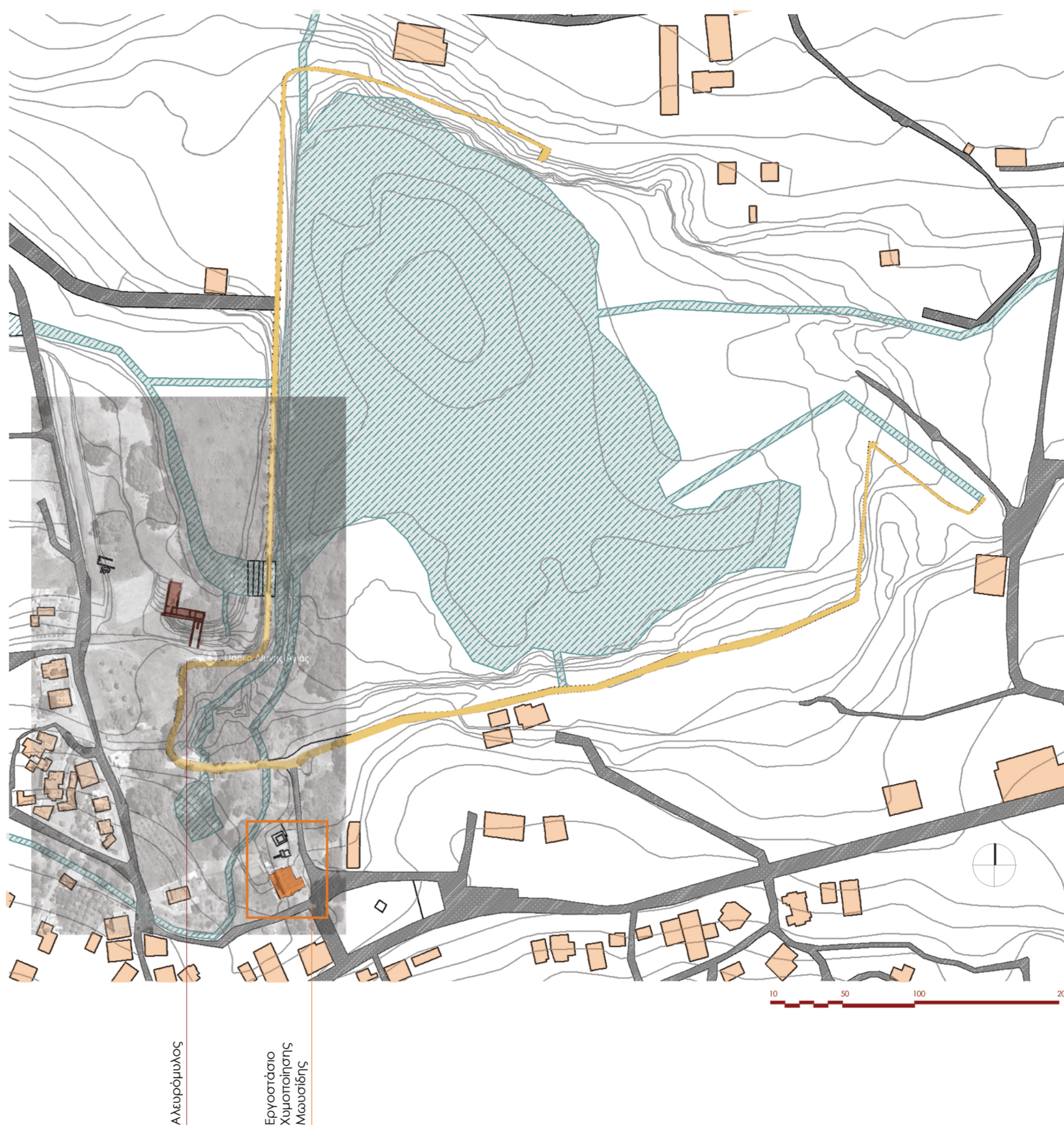
_Το εργοστάσιο χυμοποίησης Μωυσίδη βρίσκεται στην είσοδο του πάρκου, πολύ κοντά στην επαρχιακή οδό Χανίων- Σούγιας

_Στο ισόγειο ήταν ο κύριος χώρος εργασίας, όπου ήταν και η γραμμή παραγωγής

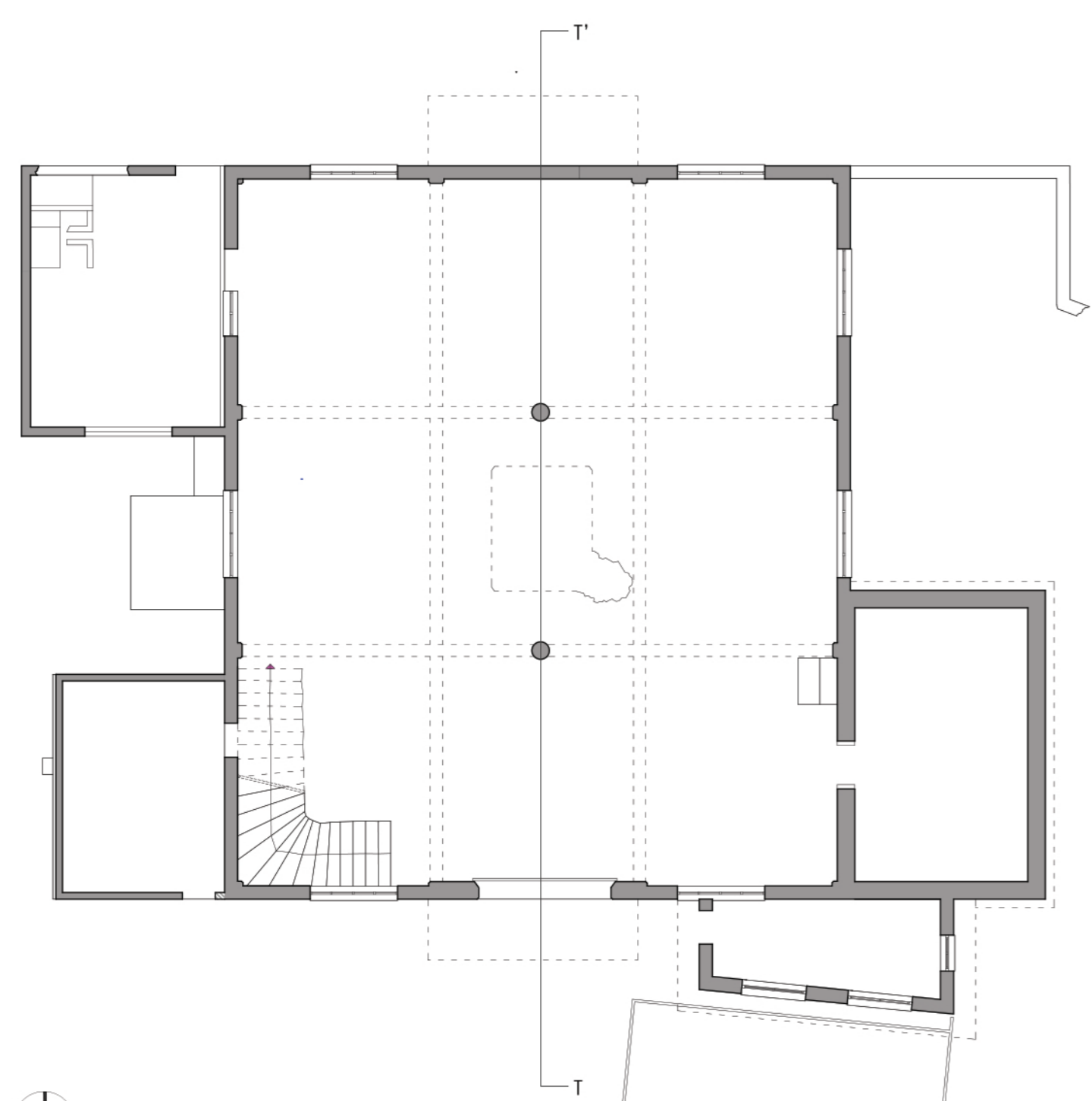
_Στον όροφο βρισκόταν το χημείο, χώροι αποθήκευσης καθώς και δύο δωμάτια ύπνου .

_Κατασκευάστηκε το 1954 και λειτουργούσε έως ότου εντάχθηκε η περιοχή της λίμνης στο δίκτυο NATURA

_Πρόκειται για ένα κτήριο δύο ορόφων από οπλισμένο σκυρόδεμα και υπόγειο με λιθοδομή. Το κτήριο έρχεται σε επαφή με άλλα προκτίσματα, το παλιό wc νοτιοδυτικά, το ψυγείο και η πλαστιγγα νοτιοανατολικά και τέλος ο χώρος της αντλίας νερού και του καυστήρα βορειοδυτικά.

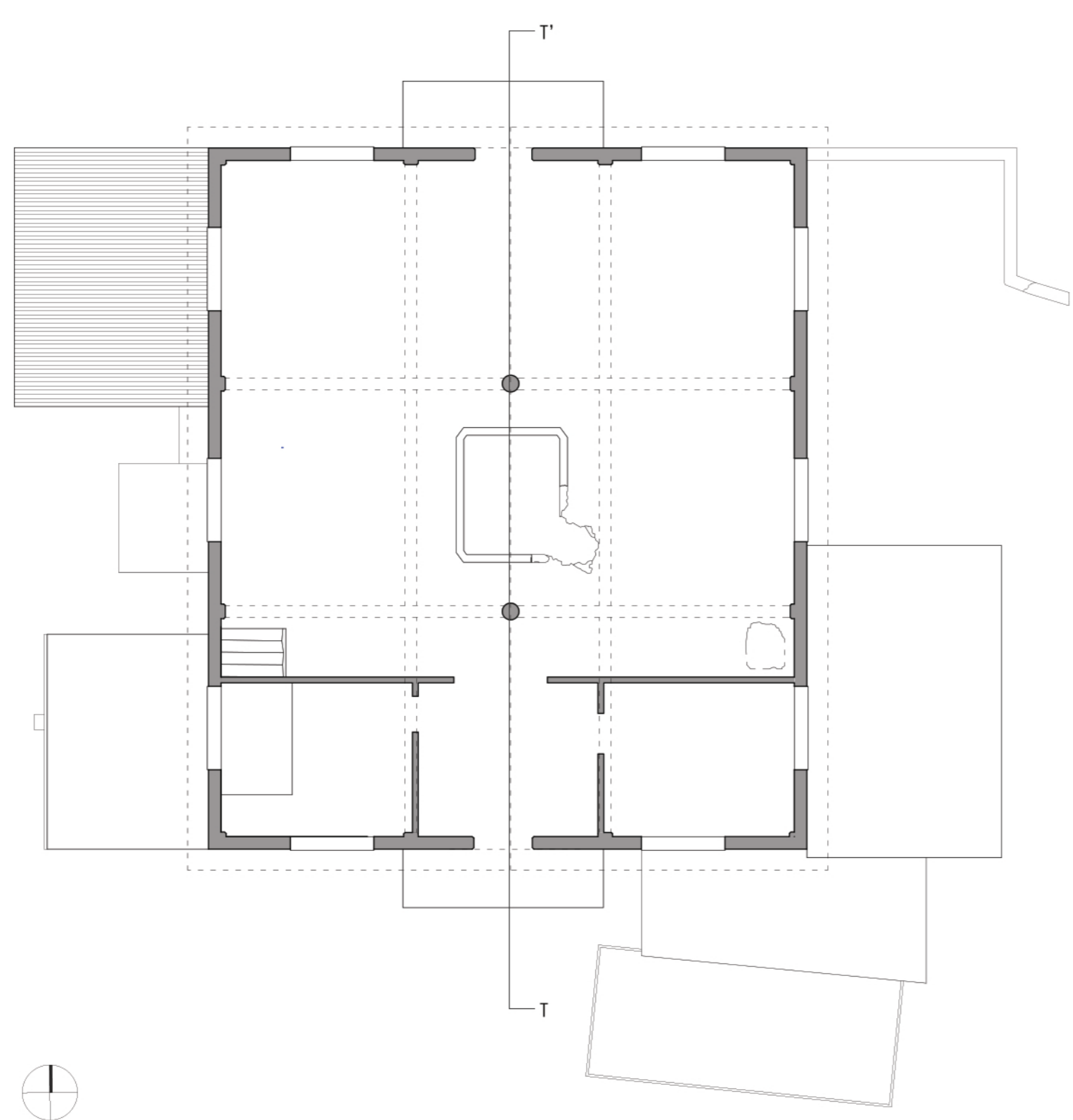
Εξωτερικές απόψεις

Κάτοψη Ισογείου

Όροφος

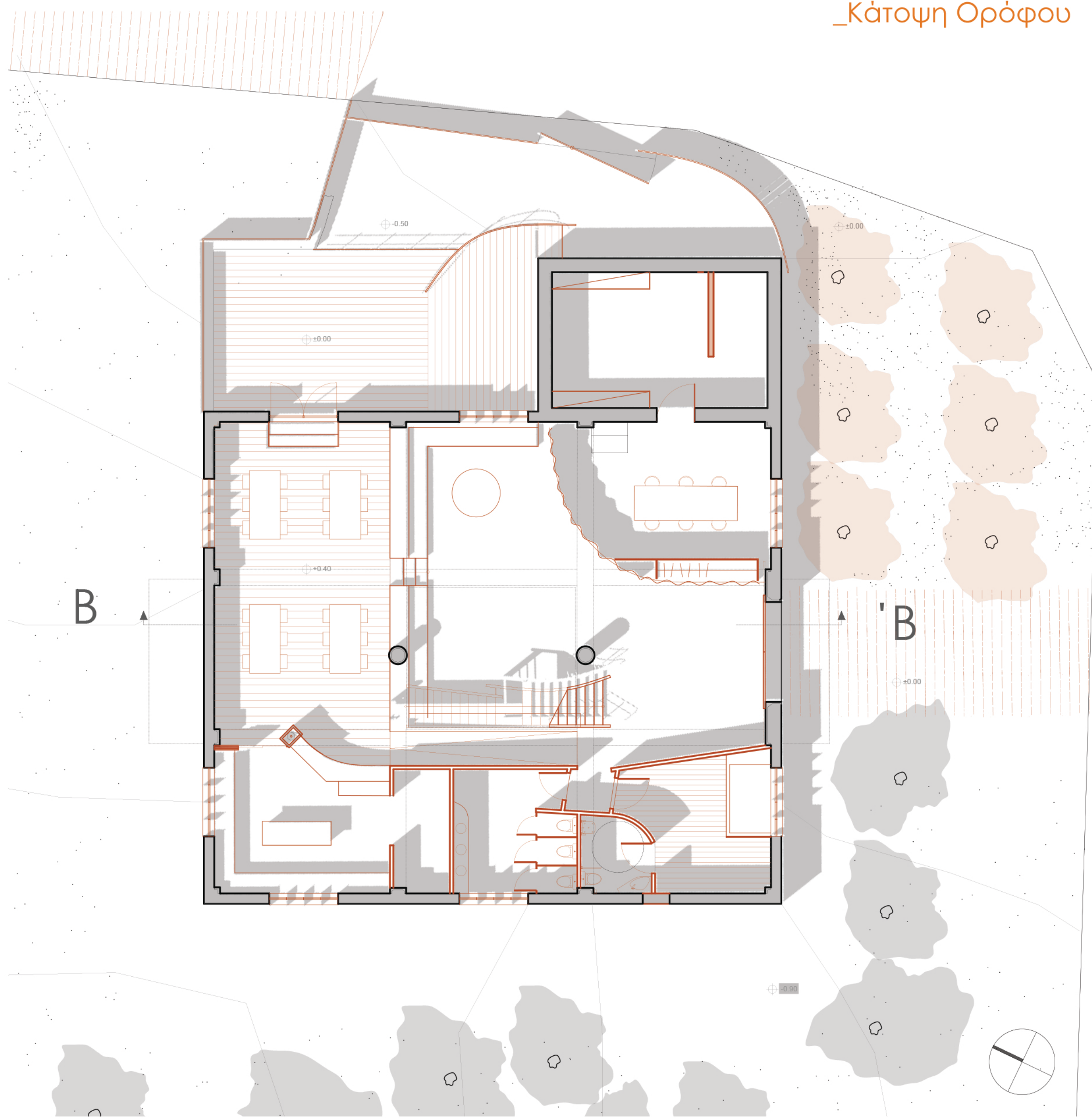
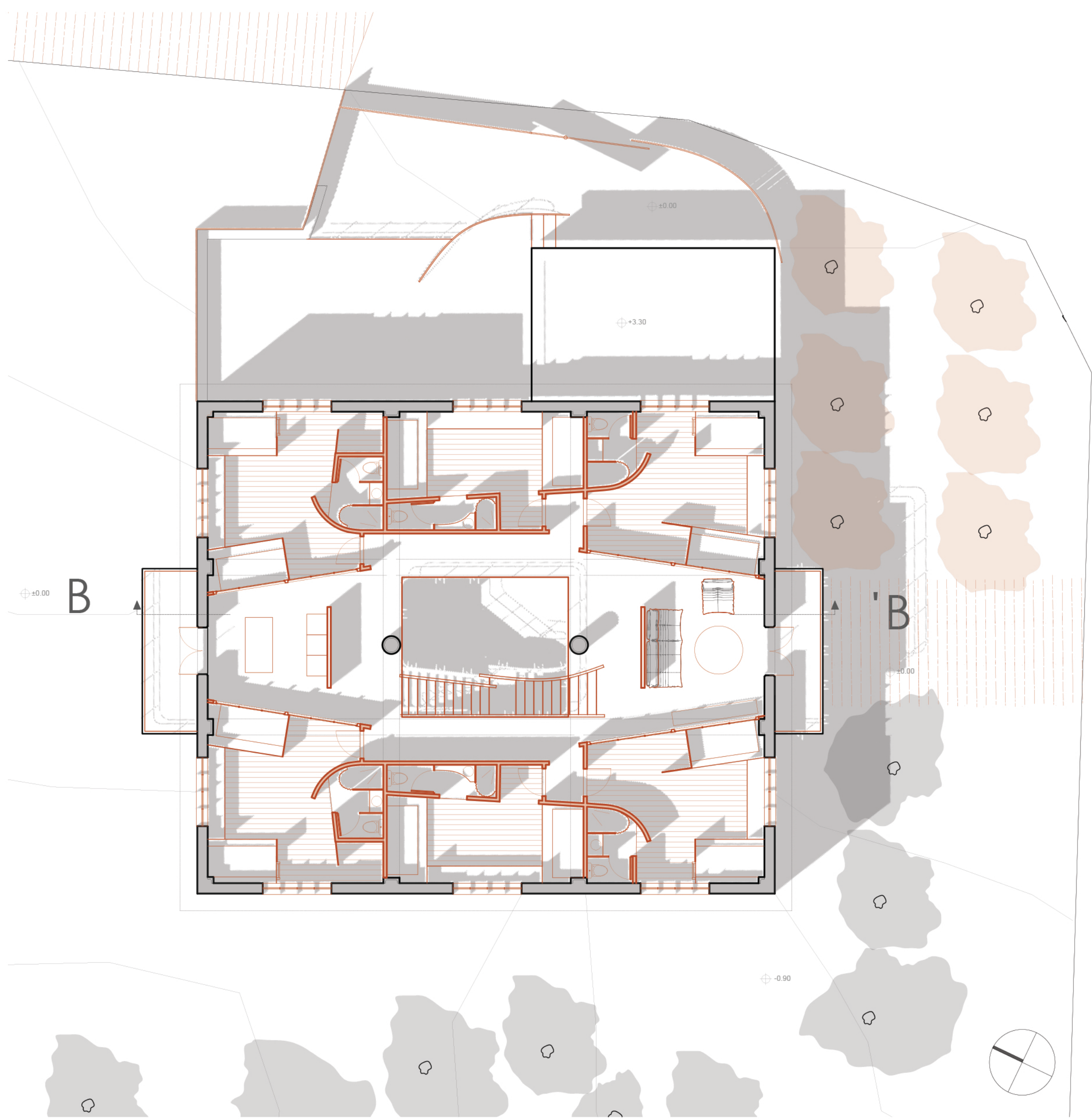

Κάτοψη ορόφου

Ισόγειο

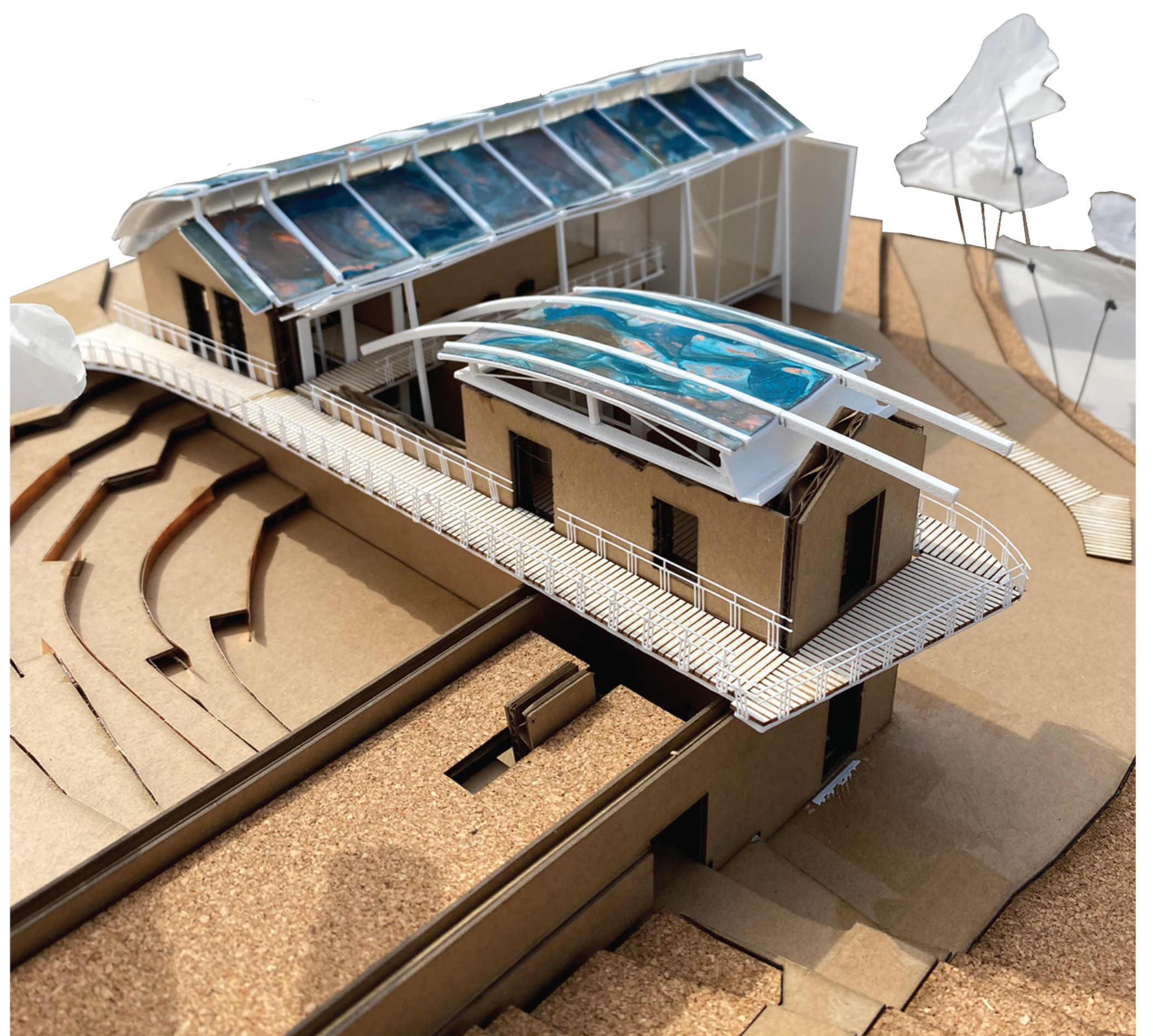
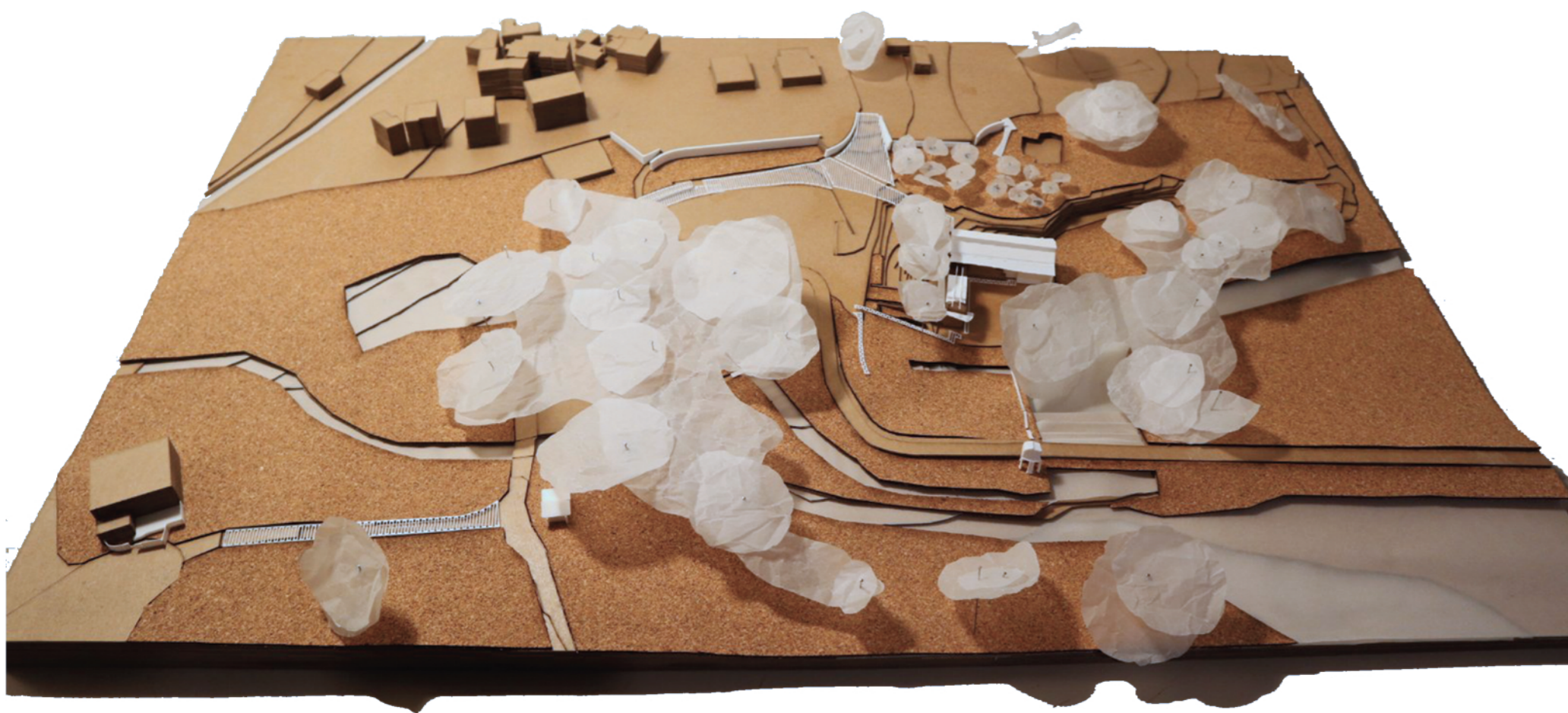
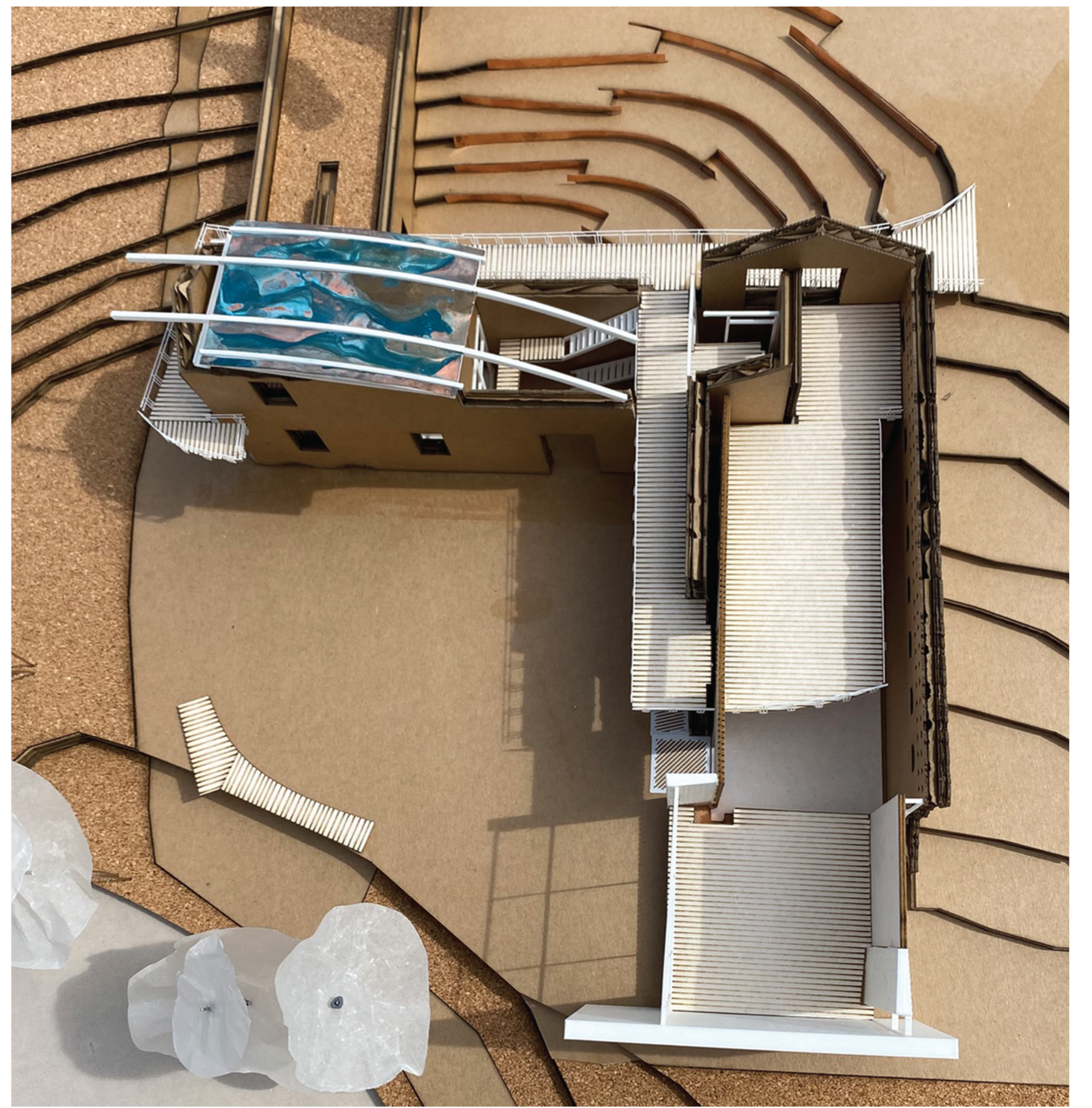
Απόψεις υφιστάμενης κατάστασης

Μακέτα

Κλίμακα 1/500

Κλίμακα 1/100